ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 51 (8.635) ◆ 1995 йил 3 май, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ МИЛЛИЙ ХАВФСИЗЛИК КЕНГАШИ ТЎҒРИСИДА

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси биринчи сессиясининг қарорларига мувофиқ, миллий хавфсизлик масалалари бўйича давлат сиёсатини ишлаб чиқиш ва мувофиқлаштириш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурида Миллий Хавфсизлик Кенгаши — хавфсизликни таъминлаш соҳасида давлатнинг ички ва ташқи сиёсати масалалари бўйича маслаҳат органи ташкил қилинсин.
2. Ўзбекистон Республикасининг Миллий Хавфсизлик Кенгаши тўғрисидаги низом ва унинг аъзолари таркиби тасдиқлансин.
3. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги тегишли вазирликлар ва идоралар билан биргаликда кейинчалик Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлиси муҳокамасига тақдим этиш учун «Миллий хавфсизлик тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини ишлаб чиқсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1995 йил 1 май

Китоб-журнал фабрикасида 35 йилдан бери меҳнат қилаётган Муҳаббат Нодирматова ўзининг ҳалол меҳнати билан ҳамкасблари олқишига сазовор бўлганлардан. Бу фидойи аёл зиммасидаги вазифани ҳамиша аъло даражада бажариб, кўпчиликка ўрнак бўлмоқда.

СУРАТДА: Муҳаббат Нодирматова.

Рустам Шарипов олган сурат.

БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ИККИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг иккинчи сессияси 1995 йил 5 май куни соат 10 да Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг мажлислар залида очилади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари 4 май куни соат 9 дан соат 18 га қадар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси мажлислар залининг фойесида рўйхатга олинади.

Ғалабанинг 50 йиллигига

Фармон ва ижро

РЕЖАЛИ РАВИШДА

Президентимиз Ислом Каримовнинг «1941-1945 йиллардаги уруш қатнашчиларини ва мамлакат ичкарисида ишлаган меҳнаткашларни фашизм устидан қозонилган Ғалабанинг 50 йиллиги байрами муносабати билан мукофотлаш тўғрисида»ги Фармони ижроси юзасидан Мирзо Улуғбек туманида қилинаётган ишлар эътиборга лойиқдир. Туман ҳокимининг фармойишига кўра жойларда юбилей медалларини ва пул мукофотларини ўз вақтида тартибли равишда топшириш мақсадида «Дархон», «Қорасув», «Улуғбек» ва «Тракторсозлар» округларига бўлинган ҳолда бу ишга бутун маҳаллаларни жалб этиб, шаҳримизда биринчилардан бўлиб тадбирлар кенг кўламда авж олди. Округларда ишни ташкил этиш эса туман ҳокими ўринбосарлари масъулиятига юкланган.

— Туманимизда 8 мингга яқин уруш қатнашчилари ва ногиронлари, фронт орқасида меҳнат қилганлар бўлиб, шанба ва якшанба кунлари ҳам дам олишсиз ишлаб нуронийларимизга ҳисоб-китоб чекларини топшира бошладик,— дейди Ўзбекистон Республикаси Жамғарма банкининг Тошкент шаҳар Мирзо Улуғбек туманидаги 3628-бўлими бошқарувчиси Абдували Шораҳимов. — Бунинг учун режали равишда тумандаги Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия институти, Маданият институти, технология техникуми, «Гулшан» маданият уйи, Улуғбек шаҳарчаси ва бир нечта мактабларда пул мукофотларини топшириш учун ҳисоб-китоб чекларини ёзиб берадиган пунктлар ташкил қилинди. Ушбу тадбирни муваффақиятли ўтказишда айниқса маҳаллалар оқсоқоллари ва фаолларининг хизматлари катта бўлмоқда. Медаллар ва чеклар баравар топширилмоқда. Бугун-эрта барча ҳисоб-китоб чекларини тарқатиш ишини тугатамиз ва кексаларимиз қутлуғ байрам арафасида давлатимиз томонидан кўрсатилган яна бир ғамхўрликнинг мевасини тотиб кўрадилар.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

ФАХРИЙЛАР ШАРАФЛАНДИ

Шаҳримизда Ғалабанинг 50 йиллигига бағишланган байрам тантаналари давом этмоқда. Шайхонтоҳур туманидаги «Ҳадра» маҳалласида ҳам уруш ва меҳнат фахрийларини қутлаш маросими катта тўйга айланиб кетди. Бу ердаги 59-мактабнинг кенг зали дид билан байрамона безатилди.

— Маҳалламиз 32 та кўп қаватли уйлардан иборат бўлиб, 1070 та хонадонда 6 мингга яқин киши истиқомат қилади, — дейди маҳалла оқсоқоли Тоҳир ака Муслимов. — Шу ерда яшовчи 42 нафар уруш ва 140 нафар меҳнат фахрийларимизни байрам билан қутлаш тантанаси уюштиришимизни айтганимизда, маҳалламиз ҳудудидаги барча кичик корхона ва хусусий дўконларнинг соҳиблари бизни бажонидил қўллаб-қувватлашди.

Тадбир аввалида ўтганлар руҳи ёд этилиб, сўнгра барча меҳмонлар тўкин дастурхон атрофига таклиф этилдилар.

Туман ҳокими Атҳам Миржалилов ташриф буюрган барча фахрийларга юбилей медалларини тантанали равишда топширди. Мактаб ўқувчилари ўзлари тайёрлаган байрам дастурларини севимли бобо ва бувижонларига тақдим этдилар. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Олимжон Орифжонов бошчилигида санъаткорларнинг ва Зебо Ғаниева номидаги фронтчи аёллар ансамблининг чиқишлари тадбирга ўзгача руҳ бағишлади.

Ботир ЭШМАТОВ.

АҲОЛИГА ҚУЛАЙЛИК

Собир Раҳимов туманидаги Беруний ва Мирзо Ғолиб маҳаллалари ҳудудидаги аҳолига хизмат кўрсатадиган янги сартарошхона, молларни ижарага бериш тармоғи ва қандолат цехи иш бошлади. Шуниси эътиборга лойиқки, эндиликда уруш ва меҳнат фахрийлари, ногиронлар узоққа бормай «Наримон» хусусий фирмаси томонидан очилган ушбу маиший хизмат кўрсатиш нуқталарида ўз эҳтиёжларини қондирадилар. Муҳими, бу ерда уруш фахрийларига имтиёзли хизмат кўрсатиш йўлга қўйилди. Яқин кунлар ичида эса новвойхона ва кийим-кечак тикиш цехлари ҳам очилиб маҳаллалар аҳлига хизмат кўрсата бошлайди.

Забихилло МУҲАММАДЖОНОВ.

ХИЗМАТГА ШАЙМИЗ

Ғалабанинг 50 йиллиги тантаналарига шаҳримизнинг барча туманларида қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Юнусобод тумани ҳокимлиги маданият ишлари бўлимининг раҳбари Ҳакимжон Орифжонов бу хусусда қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Туманимизда Ғалабанинг 50 йиллигига бағишлаб қатор тадбирлар ўтказилмоқда. Жумладан 22-болалар уйида ёшларнинг уруш ва меҳнат фахрийлари билан учрашуви бўлиб ўтди. Болалар уйи тарбияланувчилари тайёрлаган мусиқий дастурдан кекса отахону онахоналаримиз жуда мамнун бўлишди. 6 май куни пойтахтимиздаги Марказий зобитлар уйида туман ҳокимлиги туман фахрийлари учун тантанали қабул ўтказади. 200 киши иштирок этадиган ушбу тадбирда фахрийларга совғалар топширилиб, зиёфат берилади. Санъаткорлар шу куни ўзларининг дилрабо куй-қўшиқлари билан хизматда бўлишади. 2 майдан бошлаб то Ғалаба кунига қадар туманнинг 51 та маҳалласида уруш иштирокчиларига Ватанимизнинг юксак мукофотларини топшириш маросими бўлиб ўтади. 9 май куни эса Сайилгоҳ кўчасида, Юнусобод тумани ҳокимлиги биноси рўпарасидаги, Юнусобод бозори рўпарасидаги майдонларда халқ сайли ўтказилади.

Бир сўз билан айтганда, фахрийларимиз мамнун бўлишлари учун куч-ғайратимизни аямаймиз.

Нодира УМАРОВА.

Меҳнат жамоаларида

ҒАЙРАТЛИ СОЗЛОВЧИЛАР

Бозор иқтисодиёти шароити ҳар бир корхона учун ҳам маълум муаммоларни келтириб чиқарди. Буни 8-автокорхона мисолида ҳам кўриш мумкин.

— Тўғри, ҳозир биз маълум қийинчиликларни бошимиздан кечирмоқдамиз, — дейди корхона раҳбари Марат Аутов. — Лекин, аҳвол шундай экан, деб қўл қовуштириб турганимиз йўқ. Мавжуд барча техник имкониятларни ишга солиб йўловчиларга хизмат кўрсатишни имкони борича яхшилашга ҳаракат қилмоқдамиз.

Ҳар бир транспорт воситасини сифатли таъмирлашга асосий эътиборни қаратмоқдамиз. Бунинг учун бизда моддий-техник негиз бор. Мутахассис ишчи ва хизматчиларимиз ҳам етарли. Биз уларга таяниб, кўплаб автобусларни ўз вақтида таъмирлашга эришмоқдамиз.

— Таъмирловчи бригада зиммасига ана шундай масъулиятли вазифа юклатилган, — дея гапга қўшилди корхона марказий таъмирлаш бўлими бошлиғи Саидаҳмад Ҳабибуллаев. — Бу созловчиларга ишонч билан қараб келмоқдамиз. Жамоада 12 нафар созловчи меҳнат қилишмоқда. Уларга ўз касбининг устаси Аброр Иброҳимов моҳирлик билан сардорлик қилмоқда. Бригада бошлиғи ишга жонкуярлик билан ёндошиб, топширилган вазифани ўз вақтида соз ва сифатли адо этишда бу жамоага доим бош-қош. У, айниқса ёшларга меҳрибон. Уларга мураббийлик қилиб, малакаларини ошириш тадбирларини кўраётир. Қудрат Каримов, Фарҳод Носиров каби умидли ёшлар устоздан кўп нарса билиб олишди. Моҳир созловчилардан Мўмин Тошпўлатов, Рустам Шоҳсаидов, Расул Раимликов ва бошқалар меҳнат аҳлининг фахри бўлиб қолдилар.

Бу йил бригада ўз олдига катта вазифаларни қўйган. Шу ўтган ойлар ичида 70 дан ортиқ автомашина сифатли таъмирланиб, йўналишга чиқарилди. «Икарус-260», «Икарус-280», «Кароса» автомашиналарини таъмирлашда ҳам созловчилар бой тажриба орттиришган.

Бригада ихтиёрида турли хил дастгоҳлар бор. Айниқса, босмали шар қурилмаси, нормалаш ускуналари ёрдамида зарур мосламалар, эҳтиёт қисмлар тайёрланмоқда.

Албатта, яхши таъмирланган автобуслардан ҳайдовчилар ҳам мамнун бўлишади. Мисол учун ҳайдовчилардан Ш. Файзиев, Н. Фаттоҳов, Ш. Қосимов ва бошқалар сифатли ишлари учун созловчиларга бир неча маротаба ташаккур билдирдилар.

Шу кунларда бригаданинг юмушлари кўпайиб қолди. Чунки, созловчиларга кўплаб буюртмалар беришмоқда. Уларни ўз вақтида, кўнгилдагидек қилиб адо этиш корхонанинг ишончли таянчи ҳисобланган бригада аъзоларининг қатъий иш мезонига айланиб қолган.

Акбар АЛИЕВ.

Пойтахтимиз истиқболи

ҒАРОЙИБОТЛАР МАСКАНИ БЎЛАДИ

Ташкил этилганига 70 йил тўлган Тошкент ҳайвонот боғи учун янги ҳудуд ҳозирланмоқда. Бунинг учун Ботаника боғининг кам фойдаланиладиган қисмидан 20 гектарлик ер ажратилди.

«Тошшаҳарлойиҳа» институтининг лойиҳачи-муҳандислари томонидан ҳайвонот боғининг барча қулайликларга эга бўлган, жаҳон талаблари даражасига жавоб бера оладиган янги ҳудуднинг лойиҳасини яратиш ниҳоясига етказилмоқда. Бунга кўра, ҳар бир турдаги жонивор учун маконлар табиий шароитга мумкин қадар яқин қилиб қурилади. Шу мақсадда атрофдаги ўсимликлар, дарахтлар ва ҳатто иқлими ҳам жониворнинг асл юртига хос бўлиши кўзда тутилган.

Ҳайвонот боғи ҳудудининг каттагина қисмида туёқли ҳайвонлар — жайронлар, кийиклар, зебра ва ҳоказолар учун кенг, очиқ майдон яратилади. Боғда яшаётган кўплаб сув ҳайвонлари учун қурилган ҳовуз ва кўллар, ранг-баранг қушлар макони сифатида танланган гулзор ва сўлим табиатли бурчакларнинг ўзиёқ томошабинларни мафтун этади. Режалари пухта ўйлангани ҳолда бундай гўшаларнинг ёзги ва қишки нусхалари ҳам барпо этилади.

700 квадрат метр ҳажмдаги, 4 қаватли махсус иншоот айниқса ғаройиб бўлади. Унда яратилган сунъий тропик иқлим ва табиатида турли ўйинқароқ маймунлар яйраб, арғимчоқларда учиб ўйнашади. Худди шу ернинг ўзидаёқ «сергап» тўтиқушлар учун макон ажратилади. Тимсоҳлар ва илонлар ҳам янги, янада қулайроқ манзилларга «кўчиб ўтадилар».

Буюртмачи — шаҳар капитал қурилиш бош бошқармаси қурилиш учун зарур бўлган барча молиявий харажатларни ўз зиммасига олган.

Беҳзод ҲУСАНОВ.

Тараққиётнинг олдинги марраларида

КЕЛГУСИ АСРДА ҲАМ УЧАДИ

Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг маҳсулоти бўлмиш Ил-76 самолётининг биринчи маротаба ҳавога кўтарилганига ҳам мана йигирма йилдан ошди. Бугунги кунга келиб бу маркадаги самолётлар жаҳоннинг авиакомпанияларига хизмат қилмоқда. Унга бўлган қизиқиш эса ўтган вақт мобайнида заррача ҳам сўнгани йўқ. Чунки ўз русумидаги жаҳон самолётлари ичида Ил-76 транспорт самолёти учиш хусусиятлари бўйича биринчи ўринда бўлиб, дунёнинг ҳар бир минтақасида фойдаланилиши мумкин. Эллик тонна юк билан бетон йўлларда 1000 метрда, тупроқли йўлларда 800 метрда қўниб ва учишини, унинг баҳосини бошқа транспорт самолётлари баҳосидан анча паст эканлигини ҳам ҳисобга оладиган бўлсак, самолётнинг нақадар ноёб эканлигини тасаввур этиш қийин эмас.

Хўш, шундай самолёт бундан кейин ҳам жаҳон ҳаво йўлларига чиқадими? Бу саволга жавоб топиш учун Москвадаги С. В. Ильюшин номидаги авиация комплексида Россия ва МДҲ ҳаво транспорт департаментлари, авиакомпаниялар, банклар, илмий қидирув институтлари вакиллари йиғилдилар. Шу жумладан бу учрашувда Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош муҳандиси В. Кучеров ва бош директор ўринбосари Ш. Раҳимов бошлиқ вакиллари ҳам иштирок этдилар.

Учрашув бошланишида С. В. Ильюшин номидаги авиакомплекснинг бош конструктори Г. Новожилов Ил-76 самолёти XXI асрга ҳам етиб бориб, у албатта муваффақият қозонади, деган фикрларни билдирди. Бунинг учун эса авиакомплекс ва Тошкент авиация бирлашмаси ўзларидаги бор воситалар билан самолётни янгиламоқдалар.

Учрашувни ташкил қилишдаги ютуқ эса шундаки, авиация комплекси биринчи маротаба авиаконцернлар, самолётни ишлатувчилар билан бевосита мулоқотда бўлишди. Самолётсозлар учун эса бундай мулоқотлар ҳаводек зарур.

Ил-76 самолётини яратишда иштирок этган бош конструктор Р. П. Папковский эса ўтган вақт ичида бу самолётни модернизация қилишда қандай ишлар амалга оширилганлиги ҳақида гапирди. Самолётни янгилашда самолётсозлар атроф-муҳитни ҳимоя қилиш, ёнилғи сарфини камайтириш, юк бўлимлари ҳажмини камайтириш, жиҳозларни замонавийлаштириш, экипаж аъзолари сонини камайтиришга қаратмоқдалар. Бундан ташқари Ил-76 да ёқилғи, чорва моллари, автомобиллар ташиш учун ҳам конструктив режалар амалга оширилмоқда.

Ил-76 ни авиакомпаниялар самолёт саройида сақлаб қолишда муаммо бўлиб турган камчилик шундаки, самолёт қўзғотгичларнинг шовқини катта. Ҳозирги кунда бу муаммо устида Пермь авиақўзғотгичлар заводи бош қотирмоқда. Бу завод директорининг учрашувда ахборот беришича корхона конструкторлик бюроси муаммо устида бош қотирмоқдалар ва келгуси бир-икки йил ичида уни ижобий ҳал қилиш мумкин.

Умуман учрашувда Ил-76 самолётини яратаётган, ундан фойдаланаётган корхона, концерн ва авиакомпаниялар вакиллари Ил-76 самолёти XXI асрга албатта кириши керак деган фикрни яна бир бор тасдиқладилар. Самолётни такомиллаштириш учун эса моддий таъминотлар ўз вақтида амалга оширилсагина бас.

Ил-76 самолётини янги модернизация қилинган модели эса Тошкент авиация бирлашмасида бир нусхада тайёрланиб ҳам бўлинди. Бу самолётга қўзғотгичлар Пермдан етказиб келиниши билан эса самолёт синов учишлари учун буюртмачи — Россияга юборилади.

Тошкент авиация бирлашмаси эса Ил-76 транспорт самолётини буюртмачиларга сотишда, уларнинг истаги билан Америка, Франция ёки Россия қўзғотгичларини қўйиб бериши мумкин. Бунинг учун тошкентлик авиасозларда ҳамма шарт-шароитлар етарли.

Илҳом ЭШМАТОВ,
жамоатчи мухбир.

Бокс

ЙИРИК МУСОБАҚА АРАФАСИДА

Шу кунларда шаҳримиздаги Марказий армия спорт клубининг бокс зали ҳар қачонгидан гавжум. Бу ерда республикамизнинг бокс бўйича терма жамоаси 5 май куни Германиянинг Берлин шаҳрида бошланадиган жаҳон чемпионатига қизғин тайёргарлик кўрмоқда. Нуфузли учрашувга ҳозирликнинг аввалги икки босқичи бундан 2 ой аввал Фарғона ва Тошкент вилоятининг Янгиобод шаҳарчасида ўтказилган бўлиб, бунинг дастлабки натижалари сифатида спортчиларимиз бир неча маҳаллий ва халқаро мусобақаларда ҳам қатнашган эдилар. Тошкентдаги якунловчи босқич тайёргарлигидан сўнг, сараланган делегация тузилиб, Германияга жўнаб кетади.

Ҳозир кенг залда 50-60 нафар боксчи бир вақтнинг ўзида таниқли мураббийлар — Владимир Шин, Алексей Дин, Ҳасан Муҳамедовлар раҳбарлигида сафар ҳозирлигини кўрмоқдалар. Уларнинг ичида Алишер Авезбоев, Наримон Отаев, Ҳикматулла Аҳмедов, Уйғун Сиддиқов, Дилшод Ёрбеков сингари таниқли «чарм қўлқоп» усталари ҳам бор. Жаҳон чемпионатига бориш учун атиги 10 кишига йўлланма берилиши ҳам тайёргарликнинг нақадар қизғин ва қатъий талаблар асосида олиб борилаётганлигидан дарак беради.

Баҳодир ЭГАМОВ.

ҲАЁТ МАДҲИЯСИ

Ўзбекистон Давлат Санъат музейида фашизмга қарши уруш фахрийси ва қаҳрамони, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган санъат арбоби Самиғ Абдуллаев асарлари кўргазмаси очилди.

Музейнинг тўртта залида рассомнинг 175 дан ортиқ асарлари намойиш қилинмоқда. Булар жонажон ўлка, меҳнат аҳли ҳақида меҳр ва илҳом билан, бўёқлар ёрдамида ҳикоя қилаётган мўйқалам устасининг сўнгги 5 йилдаги ижоди якунидир.

Кўргазманинг бир бўлими рассомнинг дўстлари ва фронт йўлларида, суронли жангларда қадрдон бўлиб қолган жанговор сафдошларига бағишланган. Уларнинг кўплари кўргазмага келишди, уруш йилларида 6 мингтадан ортиқ ажал минасини йўқ қилиб ташлаган сапёр Самиғ Абдуллаевнинг ҳарбий жасорати ва шонли жанговор меҳнати ҳақида тўпланганларга фахрланиб сўзлаб бердилар.

Кўргазмани очиш маросимида Япониянинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Укэро Магосаки ҳозир бўлди.

(ЎзА).

БУГУНГИ КУН «ТО» «ТО» НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

❑ Жиззах олий учувчилар ҳарбий билим юртига Ўзбекистон Қуролли Кучларининг Жанговар байроғи топширилди. Давлатимиз раҳбари Ислом Каримов шу муносабат билан билим юрти курсантлари ва ўқитувчиларига табрикнома йўллади.

❑ Тошкент автомобиль йўллари институтида маҳсулот ишлаб чиқариш ва сотиш сарф-харажатлари низоми муҳокамасига бағишланган семинар давом этмоқда. У Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Европа Иттифоқи, Молия вазирлиги, Истиқболни белгилаш ва статистика давлат қўмитаси ҳамда республика бухгалтерлар ва аудиторлар уюшмаси ҳамкорлигида ташкил этилган.

❑ Мингбулоқда 2225 метр чуқурликдан чиқаётган шифобахш сув таркибидаги йод ишлаб чиқаришга ихтисослашган цех қурилиб, ишга туширилди.

❑ Соғлиқни сақлаш вазирлиги Қашқадарё вилояти ҳокимлиги билан биргаликда Қарши шаҳрида вазирликнинг сайёр ҳайъат йиғилишини ўтказди. Унда вилоятда аҳоли саломатлигини муҳофаза этиш масалалари муҳокама этилди.

❑ Италия ташқи савдо ташкилотлари вакиллари Фарғона воҳасида бўлиб, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш соҳасидаги ҳамкорлик истиқболларини ўргандилар.

❑ Кеча Тошкентда Ўзбекистоннинг фашизм устидан ғалабага тарихий ҳиссаси мавзуида илмий-амалий анжуман иш бошлади. У Фанлар академияси, Мудофаа вазирлиги, Фахрийлар кенгаши ва Ёшлар Иттифоқи томонидан ташкил этилган.

❑ Кеча валюта биржасида бўлиб ўтган навбатдаги савдода 1 АҚШ долларининг сотиб олиш ва сотиш тижорат қиймати 26 сўм 50 тийин қилиб белгиланди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Россия Президенти Фармони билан Чеченистонда жанговар ҳаракатлар олиб бориш таъқиқланганлигига қарамасдан бу ердаги ички ишлар вазирлиги бўлинмаларига ҳужумлар давом этмоқда.

❑ Бугун Белгород вилоятида иккинчи жаҳон уруши пайтида машҳур Прохоров танк жанги бўлган даштда ёдгорлик мажмуи очилади.

❑ Тожикистон парламенти — Мажлиси Олий тожик мухолифатчиларига тожик-афғон чегарасида қуролли тўқнашувларга барҳам бериш юзасидан даъват билан мурожаат этди.

❑ Душанбега келган Халқаро валюта фонди мутахассислари Тожикистон ҳукумат комиссияси билан биргаликда бу ерда миллий валютани муомалага киритишга тайёргарлик ишларини бошлаб юбордилар.

❑ Алматида пул ва қимматли қоғозлар ишлаб чиқарадиган банкнот фабрикаси қурилди. Уни Президент Н. Назарбоев ва бош вазир А. Кажигельдин бориб кўрдилар.

ХОРИЖДА

❑ Собиқ Югославияда жанговар ҳаракатлар авж олиб кетди. Хорватлар Серб Краинасига кенг кўламли ҳужум бошлаб, Загреб — Белград йўлини ҳамда Ғарбий Словенияни асосан эгаллаб бўлдилар. Бунга жавобан Босния серблари хорватларга қарши курашда Серб Краинасига ёрдамга келишларини маълум қилдилар.

❑ Деҳлида Жанубий-Шарқий Осиёда иқтисодий ҳамкорликни янада ривожлантиришга бағишланган бу минтақадаги давлат ва ҳукумат раҳбарларининг учрашуви бошланди.

❑ Индонезия Президенти Сухартонинг Ўзбекистонга расмий ташрифидан сўнг бу ороллар мамлакатидаги Банда Асех шаҳри мэри Сайид Ҳусайн ўз шаҳрининг Тошкент билан бирордарлашиш ниятида эканлигини айтди.

❑ Америка Қўшма Штатлари Эрон ўз ядровий дастурини амалга оширишни давом эттираётганлиги муносабати билан бу мамлакат билан ҳар қандай савдо муносабатларини узганлигини эълон қилди. АҚШ Ғарбдаги ўз иттифоқчиларини ҳам Эрон билан савдо муносабатларини узишга чақирди.

❑ Буюк Британия АҚШга қўшилиб, Эрон билан савдо муносабатларини узиш ниятида эмаслигини билдирди.

❑ Польша Президенти Лех Валенса шу йил охирида мамлакатда ўтказиладиган Президент сайловларида яна ўз номзодини қўйиши ҳақида расмий баёнот берди.

❑ Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг анъанавий йиллик маърузасида ҳозирги пайтда курраи заминда 2 миллиард нафардан кўпроқ киши турли хасталикларга чалинганлиги қайд этилди. Ушбу ташкилот маълумотларига кўра, бугунги кунда инсониятга, айниқса СПИД, рак, юрак хасталиклари катта хавф солмоқда.

Ғалабанинг 50 йиллиги олдидан

«Сўнмас шон-шуҳрат» танловига

ЖАСОРАТНИНГ ОЛТИН БАҲОРИ

Не-не суронларни ўз бошидан кечирган она шаҳримиз ўша машъум тонгда ҳам осуда эди. Одамлар саҳарнинг ширин уйқусида эди. Эртанги кун иштиёқида зарбдор меҳнат қилган шаҳар ором оларди. Олис чегараларда портлаган бомбалар Тошкентда гулдурос садо берди. Уруш бошланган куннинг эртасигаёқ бутун юрт қўзғолди...

Кўрсин десанг жаҳонни кўзим,
Ўссин десанг боғингда узум,
Умид билан ўстирган қизим,
Десанг агар бўлмасин увол:
Қўлингга қурол ол!
Бўлсин десанг дунё сенга кенг,
Қолсин десанг қўлингда эркинг
Бўлай десанг сен одамга тенг.
Бўлмай десанг ёвларга ҳаммол:
Қўлингга қурол ол!

Ҳамид ОЛИМЖОН.

Ҳа, белида қуввати, кўзида нури, юрагида ғазаб алангаси бор инсон қўлига қурол олди. Бепоён юрт жанггоҳга айланди. Бу жанггоҳда ўзбекистонлик жангчилар беҳисоб эди. Улар чини билан афсонавий Гўрўғли, Алпомиш, Рустамхонларнинг ворислари эканлигини жанг майдонларида намойиш этдилар.

Урушнинг илк давридаёқ Ўзбекистонда тузилган 24-заҳирадаги қирувчи дивизиянинг хизматлари каттадир. Унинг таркибида — 51, 54, 211-заҳирадаги ўқчи полклар, махсус бўлинмалар бор эдики, улар фронтлардаги жангчилар сафини мунтазам яхши ҳарбий таълим олган зобитлар, аскарлар билан тўлдириб турди. Мисол учун айтадиган бўлсак ёлғиз 211- полкнинг ўзидан 1942 йилда 70 рота тўла-тўкис ҳарбий таълим олиб, жанггоҳларга кузатилди. 1943 йилда эса дивизия 45.000дан зиёд жангчиларни тайёрлаб берди. Беш йил давом этган қонли урушда эса дивизиянинг 390.000 аскари мардлик намуналарини кўрсатди. Улар орасида уруш Қаҳрамони юксак унвонига сазовор бўлган Шарифжон Эргашев, Алексей Куликов, Биковский, Бушуевларнинг борлигини эслашнинг ўзи кифоя қилади. Хуллас, уруш Ғалабасига ўзбекистонлик жангчилар муҳим ҳисса қўшди...

Шимолий муз океанидан тортиб сўлим Кавказ тоғларига қадар чўзилган улкан жанггоҳда эрк жанги, ҳаёт-мамот жанги борар эди. Бу кураш адолат тантанаси учун, ёвузликнинг илдизини қуритиш учун олиб борилаётган кураш эди.

Бу кураш ҳаётнинг қонуни учун,
Бу чорак асрнинг якуни учун.
Бу элнинг гўдаги, чоли, гўзали,
Навоий мисраси, Бобур ғазали,
Дуторнинг бемалол унлари учун.
Ижоднинг муҳташам кунлари учун,
Шоирнинг ташбеҳи, илҳоми учун,
Абадий саодат айёми учун.

Мақсуд ШАЙХЗОДА.

Тошкент йирик аслаҳахонага, фронтни қуроллантирадиган, кийинтирадиган, озиқ-овқат билан таъминлайдиган шаҳарга айланди. Тошкент меҳр-мурувват, муҳаббат шаҳрига айланди. Бир пайтлар «Тошкент — нон шаҳри» деб таърифлашарди. Уруш йилларида эса «Тошкент эзгулик шаҳри, меҳр-мурувват шаҳри» деган қутлуғ ном олди.

Ўзбекистон саноати уруш шароитига тез мослаштирилди. 230 саноат корхонаси қурол-яроғ ишлаб чиқара бошлади.

1941 йилда йирик саноат корхоналари шарққа кўчирила бошланди. Эвакуация қилинган 1528 та йирик корхонанинг 100 дан ошиғи Ўзбекистонга жойлаштирилди, «Ростсельмаш», «Қизил оқсой», «Красний двигатель», «Электрокабель» заводлари шулар жумласидандир. Уларнинг ҳаммасиға бино, зарур ашёлар лозим эди. Бу шарафли иш жуда тез уддаланди. Заводлар ҳаш-паш дегунча маҳсулот бера бошлади.

Ўзбекистон 4 йил ичида фронтга 218 минг тонна ҳарбий анжомлар юборди, улар 12 минг вагонга жо бўлди. Бу рақамлар ортида ҳамюртларимизнинг фидойилиги, ватанпарварлиги бор.

Лекин қурол-яроғ билангина ғалабани яқинлаштириб бўлмас эди. Кийим-бош, озиқ-овқат, уловлар зарур эди. Биринчи навбатда пахта ва дон зарур эди. Бу юмушларнинг ҳам уддасидан чиқилди. Биргина Бухоро вилоятидан 4059 жуфт иссиқ ички кийим, 9380 жуфт жунпайпоқ ва қўлқоп, 5660 та қалпоқ, 3 мингга яқин пўстин ва бошқа буюмлар фронтга жўнатилди. Андижон вилояти меҳнаткашлари эса ленинградликларга 7884 килограмм ун ва буғдой, 5496 килограмм ёрма, 1160 килограмм гуруч, 418 та қўй, 8510 килограмм қуруқ мева жўнатдилар. Республикамизнинг барча вилоятларида шундай ватанпарварлик ҳаракати кенг қулоч ёйди. Фашистлардан озод бўлган шаҳару қишлоқлар аҳолиси Тошкент ҳимматидан баҳраманд бўлди. Шу йиллари «Ўзбекистон комсомоли» танк колоннаси бунёд бўлиши учун республикамиз ёшлари 12 миллион 188 минг сўм тўпладилар. Ҳаммаси бўлиб танк колоннаси ва авиаэскадрилья учун 675 миллион сўм маблағ, 6.602 минг сўмлик ҳарбий заём, 574 миллион сўмлик буюм лотереяси жамғарилди. Зеб-зийнатлар, тақинчоқларнинг ҳисоби йўқ эди. Уларнинг ҳаммаси ватандошларимизнинг пешона тери билан топилган эди. Яхши кунларга деб йиққанлари эди. Улар Ватан ҳимоясига яради. Немис босқинчиларига ўқ бўлиб отилди, боши узра бомба бўлиб портлади. Ҳа, шундай бўлди.

Жанггоҳларда минглаб юртдошларимиз ҳалок бўларди. Оташин шоир Султон Жўра Белоруссия тупроғида ўз фарзандидек ётибди. Ҳасан Саид, Бурхон Турсунлар жанг майдонидан қайтишмади. Қаҳрамон генералимиз Собир Раҳимовнинг жони Польшанинг Грауденц шаҳрида узилди. Қаҳрамон жангчи Исмоил Айтматов Курск ва Белград жангларида, Комил Шодмонов Белоруссия учун жангларда қон тўкдилар. Улар минглаб эди. Улар Ер деб аталган сайёрамизнинг бағрида мангу ором олиб ётишибди. Улар Ўзбекистон фарзандлари. Улар «Ўзбек халқининг ўзбек жангчиларига мактуби»даги даъватларга амал қилдилар. Фарзанд бўлиб оналари — Ўзбекистоннинг юзини ерга қаратмадилар. Ушбу хат 1942 йил 31 октябрда «Правда» газетасида босилиб чиққан эди.

«Ўзбек халқининг шер йигитлари!

Ватанимизни фашист йиртқичларидан халос қилишда бошқа совет халқларининг фарзандларидан кейинда қолмангиз. Ҳарбий интизомни мустаҳкамлангиз! Қўмондоннинг топшириқларини сўзсиз ва ўз вақтида бажарингиз! Ўзбек халқининг номига иснод келтирувчи иш қилмангиз! Ўзбек халқи сизни ёвуз душманга қарши кундан-кунга даҳшатли ва ғазаблироқ курашга чақиради!...»

Сенинг учун машаққатни сотиб олганлар.

Кўз олдингга бир-бир келар эслаcанг агар.

Ёғилганда дўстларингнинг бошига кулфат.

Туролмассан сен ҳам қараб жимгина, албат.

Шуни билким, душман ҳайвон, сендирсан одам,

Йиртқичларни ўлдирарди одам дамо дам.

Ваҳшийлардан инсонларни этади халос,

Тинч-осойиш меҳнат учун солади асос.

(Ҳамид Олимжон, Ғафур Ғулом, Чустий»).

Ғарбдан шарққа поездлар ҳансираб келар эди. Уларда минглаб қора кўзлар, инсон болалари бор эди. Уларни уруш етим қилган эди. Улар паноҳ истаб, иссиқ қучоқ истаб, онасининг, отасининг меҳрига зор бўлиб боқар эдилар. Уларнинг онаси, пушти паноҳи Тошкент бўлди, Ўзбекистон бўлди.

Тошкентлик темирчи Шоаҳмад ота билан Баҳрихон аянинг уйи кичик мамлакатга айланди. 14 миллат боласи шу кичкина уйда меҳр топди, муҳаббат топди. Уларнинг жажжи қалбларига ўзбекларнинг ҳар қандай таърифдан ортиқ меҳру мурувати қуйилди. Каттақўрғонлик Ҳамид Саматов 13 болани, бухоролик Муаззам ва Шароф Жўраевлар 8 болани тарбияга олдилар. Бундай оилаларнинг эса сон-саноғи йўқ эди.

...Ўзбекистонда эвакуация қилинган болаларга ёрдам бериш кенг қанот ёйди. Рус, украин, белорусь ва бошқа миллатга мансуб минглаб болалар ўзбек оилаларига тарбияга олиндилар... 6 минг эвакуация қилинган болалар Тошкентдаги махсус болалар ошхонасида таъминланмокдалар. Мингдан ортиқ бола Чимён, Ҳасанбой, Ёнғоқзор сингари сўлим оромгоҳларда дам олмокдалар. 57 та болалар уйида 13000 бола меҳр-муҳаббат оғушида тарбияланмокда.

П. МАҲМУДОВА.

«Правда». 1942 йил. 16 август.

Шу йилларда шоир Ғафур Ғуломнинг ўктам овози янгради:

Сен етим эмассан
Менинг жигарим,
Қуёшдек меҳрибон
Ватанинг — онанг,
Заминдай вазмину
Меҳнаткаш мушфиқ
Истаган нарсангни
тайёрлагувчи
Халқ бор — отанг бор.

Кейинроқ Ўзбекистон халқ ёзувчиси Раҳмат Файзий «Ҳазрати инсон» романини яратди. «Сен етим эмассан» бадиий фильми жаҳон экранларини айланиб чиқди. Бугун Шоаҳмад ота ва Баҳрихон аяларнинг фарзандлари улғайган. Лекин улар ҳамиша темирчининг мўъжаз уйига интилиб яшайдилар. Шоаҳмад ота ва Баҳрихон ая инсонпарварлиги Халқлар дўстлиги майдонида ўзбек халқи меҳр-саховати рамзидек абадиятга муҳрланди. Бу ёдгорлик Тошкентнинг эзгулик тимсоли вазифасини ҳам ўтамоқда.

Уруш пайтида 200 минг бола ўзбек хонадонларида тарбияланди. 200 минг бола бугун юрагида Тошкентнинг, Ўзбекистоннинг меҳр қуёши билан яшамоқда. Бу қуёш уларнинг авлодлари қалбида ҳам ёнади. Ўзи емай едирган, ўзи киймай кийдирган ўзбек халқига бўлган муҳаббат уларнинг қалбида мангу яшайди.

Уруш борган сари ғарбга қараб силжирди. Сталинград, Минск, Ленинград, Польша, Руминияда ўзбек жангчисининг ҳам изи бор. Не бахтки, Рейхстаг деворида «Берлинга ҳам етиб келдик» деган ўзбекча ёзув бор экан. Ким экан ўша қаҳрамон? Балки бу ҳаётда ошини ошаб, ёшини яшагандир. Балки кексалик гаштини сураётгандир. Ким бўлсанг ҳам, эй юртим фарзанди, сенга таъзим!

Бугун Ғалабанинг эллик йиллиги остонасида ўйлар эканмиз, олис жанг майдонларида қанча-дан-қанча жонлар қолгани хаёлдан кечади. Хаёлдан кечадию юракларга ларза тушади. Улар халқимизнинг энг асл ўғлонлари эди. Улар Ғалаба элчилари эди. Улар Ғалаба йўлчилари эди.

1945 йилнинг май ойида раҳматли Ойбек ўзининг «Ғалаба баҳори» мақоласини ёзди. У шундан тўрт йил аввал яратган мақоласида «Навоий ғазаллари ер юзида булбуллар сингари парвоз этиб юриши учун душманни тор-мор этиш керак» деб ёзган эди. Орадан тўрт йил ўтиб Навоий ғазаллари булбулдек чарх урди. Узоқ кутилган Ғалаба Еримизга ташриф буюрди.

Бу Ғалабани олқишлаб Фарғона канали мавж урди.

Бу Ғалабани олқишлаб, уруш йиллари тикланган Фарҳод ГЭСи чироқлари янада равшанроқ порлади.

Бу Ғалабани минглаб тошкентлик шаҳид жангчилар ўз қалбларида олиб келдилар.

Ҳозир ҳам Мустақиллик майдонидан ўтар эканмиз, Номаълум аскарнинг рамзий қабри тепасида бир нафас туриб қоламиз. Нега номаълум? Ахир унинг исми жангчи-ку? У юртимизнинг ўғлику! Шу онда бир қаҳрамон онанинг сўзлари қулоғим остида янграб кетади, «Мен ҳамма номаълум аскарларни болам деб бағримга босаман. Улар энди номаълум эмас, улар менинг фарзандларим».

Ғалаба — бу ўн икки-ўн тўрт ёшида дастгоҳ бошини тутган ўсмирнинг орзуларидир, дегим келади.

Ғалаба — бу далаларда офтобда куйиб ер чопган, қўш ҳайдаган, пахта терган жафокаш аёлларимизнинг сабр-бардоши, садоқати дегим келади.

Ғалаба — бу дунёни эзгуликка, дўстликка, ҳамкорликка чорлаб турган Тошкент бонги дегим келади.

Ғалаба — бу эллик йилдан бери эшикка тикилиб, ўғлини кутиб яшаётган онаизор, дегим келади.

Ғалаба — бу йигит ёшида очилмай сўлган миллионлаб ватандошларимизнинг мардлиги дегим келади...

Ҳа, шаҳидлар мангу уйғоқ, улар ҳамиша бизни юртни севишга чорлаб туради!

Темур УБАЙДУЛЛО.

СУРАТЛАРДА: Тошкент вилояти меҳнаткашлари ўз маблағларига қурилган танкларни жангчиларга топширмоқдалар (1943 йил); Ғалаба билан қайтган жангчиларни биринчи эшелонда Тошкент вокзалида тантанали кутиб олиш. (1945 йил). (Суратларни Ўзбекистон Республикаси кино, расм ва овозли ҳужжатлар Марказий архиви бўлим мудири Дилбар Зокирова тақдим этган).

• Танлов ҳомийси — «Совпластитал» қўшма корхонаси.

ТАРИХ ТИЛГА КИРГАНДА

Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари музейида II жаҳон уруши ва меҳнат фахрийси Н. Молдаванов ва музей раҳбари капитан С. Ортиқовлар ташаббуси билан асосан Тошкент шаҳрида истиқомат қилаётган, II жаҳон уруши йилларида душман қўлга киритган шаҳарларнинг ҳимоячилари: алоқачилар, командирлар, партизанлар — дафъатан қуршовга тушуви оқибатида турли шаҳарлардаги концлагерларда 1001 ўлимни енгиб, омон қолган, ўша ерларда ҳам озодлик ҳаракати уюштирган ватанпарвар оддий аскарлар, зобитлар жасорат боғида учрашдилар.

Дастлаб «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси уруш ва меҳнат фахрийлари ташкилоти раиси, концлагерлардаги маҳбуслар яширин ташкилоти раиси Николай Тимофеевич Молдаванов сўзга чиқиб, собиқ жангчиларнинг жасорати, аёллар қаҳрамонлиги, Ўзбекистонга эвакуация қилинган кўплаб ярадор жангчилар Тошкентда шифо топиб, бағри кенг Ўзбекистон халқининг саховатпешалиги, меҳр-оқибатлилигига тан беришганлиги ҳақида тўхталиб ўтди.

Сўнг эса собиқ маҳбуслар ўз хотираларини сўзлаб бердилар.

— Қайси тилда гапирай, немис, француз, татар, рус тилидами? — дейди Фахриддинов. — Биз концлагерда ҳатто поляк тилида ҳам сўзлашувни ўргандик. Хавфли вазият бўлса, деворни қоқиб, поляк тилида А. С. Пушкиннинг «Тутқин» шеърини бирбир куйлардик. Қийин пайтларда қўшиқлар бизга ҳамроҳ бўларди.

Ю. Ф. Шумов: — Мен спорт билан шуғулланганим учун ҳам баланд, бақувват эдим. Ҳаммани махсус дарра билан 25 марта бор кучи билан душман зобити урар, бардош бермаганлар йиқилар, ўларди. Менга навбат келгач, тишимни-тишимга қўйиб додламасликка аҳд қилдим. Мен 25 даррага бардош бериб немисча санай бошладим, шунда яна 25 та уришга ўтди, 32 тани ургач, мени бир тепдию ўзи йиқилиб тушди. Ҳовлидагилар — маҳбуслар-у фашистлар кулгуси оламни тутди...

Ҳа, хотиралар худди кечагидай, сўзга чиққанлар гапирганида залда ўтирган нуроний отахон, онахонлар дилидан нималар кечаётганини сезиб олиш қийин эмас.

Зал саҳнасига «ТТЗ» ИЧБ дастаси аъзолари «Катюша» қўшиғини куйлаб киришди. Залдагилар уларга жўр бўлишди.

Ольга Федорова «Катюша» нафақахўрлар дастаси репертуаридан 5 йил давомида ҳарбий-ватанпарварлик мавзуидаги кўплаб қўшиқлар ўрин олганлигини сўзлаб берди.

Мусиқа раҳбари В. Е. Соловьев жўрлигида даста аъзолари ижроларидаги куй-қўшиқлар йиғилганларга катта ҳузур бағишлади. Молдаван, украин, рус тилларида жанггоҳларда куйланган қўшиқлар ижро этилганда собиқ концлагерь маҳбуслари жўр бўлишди.

Ўзбекистон Қуролли Кучлар музейи директори, капитан С. Ортиқов тадбир сўнгида «Катюша» дастаси ва унинг раҳбари Ольга Федороваға мақтов ёрлиғини топширди.

Турсун АЗЛАРХОНОВ.

Тадбиркорлик — бозор талаби

ҲАМИША ЁРДАМГА ТАЙЁР

Собир Раҳимов туманидаги хўжалик ҳисобида фаолият юритадиган марказни ташкил этишдан кўзланган мақсад — юридик ва жисмоний шахсларга бозор муносабатлари, иқтисодий ислоҳот шароитида ҳуқуқий ёрдам беришдан иборат эди. Орадан ўтган тўрт йил мобайнида мазкур муассаса бир мунча ишларни амалга оширишга улгурди, туман тадбиркорларининг ҳақиқий кўмакдошига айланди.

Марказ раҳбари Абдураҳмон Ғофуров билан суҳбатимизда масаланинг ана шу томонига кўпроқ қизиқдик.

— Туманимизда қўшма корхоналар, ассоциациялар, концернлар, ҳиссадорлик жамиятлари ташкил этилаётганда уларнинг раҳбарлари бизга мурожаат этишса марказимиз улар учун зарур бўлган ҳужжатларни бенуқсон тайёрлашда ёрдамлашади. Шунингдек, биз хўжалик ҳисоб-китоб хизматлари, хусусий корхоналарнинг раҳбарлари билан битимлар тузиш, тадбиркорларга бизнесга алоқадор маслаҳатлар бериш каби юмушлар билан ҳам шуғулланамиз, — дейди Абдураҳмон Абдурауфович. — 1994 йил ноябрь ойидан то шу вақтга қадар 200 тага яқин ҳужжат тайёрланди. Бундан ташқари корхона муҳри эскизларини ҳам чизиб берамиз.

Мазкур марказда борйўғи саккиз ходим ишлайди.

Ҳаммаси тажрибали мутахассис. Шунинг учун буюртмани тез ва сифатли бажариб беришади. Р. Йўлдошев, Ч. Алимова, А.Хлебников каби ходимларни туманда ҳамма таниб қолган. Нафақат Собир Раҳимов тумани, балки пойтахтнинг бошқа ҳудудларидан ҳам бу ерга ёрдам сўраб келувчиларни учратиш мумкин.

Масалан, 1-босмахона, «Мустақиллик», «Умид», ҳиссадорлик жамиятлари, «Беҳбудий» жамоа корхонаси, Талабалар шаҳарчасидаги «Талаба-таом» жамоа корхонаси марказ хизматидан фойдаланиб ишни муваффақиятли йўлга қўйиб юбордилар.

Туман ҳудудида жойлашган ишлаб чиқариш фирмаларининг товарларини сотишда ҳам марказ уларга яқиндан ёрдам беряпти. Жамоанинг меҳр-мурувват, хайр-эҳсон бобидаги саъй-ҳаракатлари ҳам таҳсинга лойиқ. Жумладан, улар тумандаги болалар уйини оталиққа олиб моддий ёрдам кўрсатиб турибшибди.

Ёнғин чиқиши натижасида моддий зарар кўрган Ибн Исмоил Шоший кўчасининг 3-боши берк кўчасидаги 35-уйда яшовчи Абдуллаев, Сағбон кўчасидаги 13-тор кўчасининг 50-«а» уйида турадиган Н. Алиева, Форобий кўчасидаги Хўжалик тор кўчаси 54-хонадон соҳиби Мукамбар опа кабилар бошларига ташвиш тушган кезларида ёрдам қўлини чўзган марказ жамоасининг ҳимматидан миннатдордирлар.

Наврўз байрами кунларида марказ ўзи билан ҳамкорликда ишлайдиган «Зарина» фирмаси билан 2/1 Қорақамиш мавзесидаги болалар интернатида тарбияланаётган ўн нафар норасиданинг суннат тўйини ўтказиб берди. Шунингдек, қариялар уйида дошқозонда ош дамланди. Хуллас, марказ ходимлари топган даромадларининг бир қисмини ижтимоий ҳимояга муҳтож кишиларга ажратиб беришяпти.

Юлдуз МИРЗАКАРИМОВА.

Ёднома

ЭЛ ИЧРА МАНГУ

Дунёда кимнингдир дил яраларини тирнаб юборишдан ёмони бўлмаса керак. Лола опа Умарованинг тонгги шабнам каби мунчоқ-мунчоқ кўз ёшларини кўриб рости жуда хижолат тортдим.

Ҳамза Қўқонда эл қатори меҳнаткаш оилада вояга етди. Ҳалол ва камтарин ота-она тарбиясини олган бола санъатни ниҳоятда яхши кўрарди, айниқса ёзги театр саҳнасида томошалар қўйилганда бутун борлиқни, ҳатто ўзлигини унутиб, уни томоша қиларди. Уруш бошланганда у ҳали 16 га ҳам тўлмаган ўсмир эди...

1943 йил. Мактабни тамомлашга ҳали анча бор.

— Урушга бораман! — деб қолди бир куни Ҳамза уйидагиларга. Отаси Умар ака ҳайрон, онаси бўлса унсиз йиғларди.

— Ҳали кичкинасан-ку!

— Тинчгина бормай қўяқол, — дейишарди унга атрофдагилар.

— Йўқ, бораман!

Унинг қарори қатъий, барибир айтганини бажаради. Ҳамзанинг феълини билганлар унга қаршилик кўрсатишмади. бу ёғи ҳам хамирдан қил суғургандек бўлди. Ҳарбий комиссариатдагиларга нисбатан жиндек ёлғон қўллаб юборди. Қандай қилиб дейсизми? Ҳали 18 ёшга ҳам кирмаганини яшириб, ёшини улғайтириброқ айтди. Рости, алдамчиликни Ҳамзанинг жини суймасди. Лекин у ёқда душман ҳужумни бошлаб юборган бўлса-ю, Ҳамза Қўқонда тинч юра олармиди! Ҳарбий бўлинмадагиларни бир амаллаб ишонтирди.

1943 йилнинг эрта баҳори. Болтиқбўйи ҳудуди узра чўзилиб кетган кенгликлар, ўрмонларда эса қиш ҳали-вери ўз ўрнини баҳорга бергиси йўқ. Аскарлар орасида Ҳамза ўзининг абжирлиги, зийраклиги билан ажралиб турарди. Нафақат қуролдошлари, балки ҳарбий раҳбарият аъзолари ҳам қош-кўзлари қоп-қора бу истарали ўзбек йигитига меҳрлари бўлакча...

Баъзан бўш вақтларида қисмдагилар учун гоҳ ўзбекча қўшиқ айтиб берса, гоҳида шўх-шодон рақсга тушарди.

«Эсон-омон уйга қайтгандан кейин, албатта, театр ва рассомчилик институтига кириб ўқийман», деб ўйларди Ҳамза.

Жанглар, жанглар... Бетиним жанглар.

Иккинчи Болтиқбўйи фронтининг 330-ўқчи дивизияси таркибидаги 112-ўқчи полки аъзолари бир қанча шаҳарларни душмандан озод қилдилар. Великие Луки, Невель...

Беомон жанглар... Ҳамза билан бирга Қўқондан етти йигит ҳам жангга кетганди. Билмадим, тақдир уларнинг бошига ўша кезлари неларни солди экан.

1944 йилнинг ёзи. Ўқлар ёмғир каби ёғилиб турган пайтда қўмондонликнинг топшириғига кўра кичик сержант, полк разведкачиси Ҳамза Умаров душман жойлашиб олган манзилни ўрганиш учун кўзланган жойга йўл олади. Керакли маълумотлар тўпланди ҳисоб. Энди яна эҳтиёткорлик билан ортга қайтиш керак. Шу дам кутилмаганда қаттиқ портлаш юз берди. Портлаш натижасида Ҳамза қаттиқ яраланди. Жароҳатлари жиддий экан, Иваново шаҳридаги госпиталда узоқ вақт қолиб кетди. Ўша йили «Жасурлиги учун» медали билан тақдирланди. Оёқларидаги осколка қолдиғини жарроҳлик йўли билан олиб ташлашди. Аммо бошидагилари бир умр унга «йўлдош» бўлди.

Ғалабани кўзда қувонч ёшлари билан кутиб олган Ҳамза саломатлиги ҳамон кўнгилдагидек эмаслигини буткул унутиб юборганди.

Урушдан қайтиб келгач Ҳамза ака «Ўзбекфильм» қошидаги киноактёрлар студиясига кириб ўқий бошлади. Сўнгра иқтидорли талаба сифатида Тошкент театр ва рассомчилик институтининг 3-курсига тўғридан-тўғри қабул қилинди. 5-курсда ўқиб юрган кезларида Муқимий номли мусиқали театрида солист вазифасида ишлай бошлади. Орзуларига интилиб санъатнинг сержило олами сари дастлабки дадил қадамлар қўйилганди.

Ўзбекистон халқ артисти Ҳамза Умаров иштирокидаги кинолар, томошалар ўчмас аланга мисоли мухлислар қалбини ҳануз ёритиб турибди.

Назокат УСМОНОВА.

Кечагидек ёдимда турибди, мактабда ўқиган пайтларимда адабиёт ўқитувчимиз дарсда Абдулҳақ Абдуллаев ишлаган Ойбек портретидан нусха олинган фото сувратни кўрсатиб, ёзувчи ижоди ва ҳаёти ҳақида гапириб берган эди. Ўшанда менда «Наҳотки шундай катта ёзувчининг ўзидан бевосита олинган фотосурати йўқ бўлса!» деган савол туғилган. Уйга келиб муаллим бўлиб ишловчи отам ва онамдан шу ҳақда сўраганимда улар: «Биз ҳам кези келганда рассом яратган портрет нусхасидан фойдаланамиз, чунки у Ойбекка кўпроқ ўхшайдигандек туюлади. Фотога қараганда кўпроқ таъсирчанлиги билан киши эътиборини тортади, чунки у мукаммал бадиий асар-да» деб жавоб берган эдилар.

Халқ тан олган уста мусаввир хонадонида бўлиб, у киши билан тасвирий санъатнинг портрет жанри, хусусан Ойбек портретининг яратилиш жараёнлари ҳақида суҳбатлашдик.

Бир асар тарихи

ХУДДИ ТИРИКДЕК...

— Абдулҳақ ака, сизнинг жуда кўп портрет асарларингиз бор. Ижодингизнинг муҳим бурилиш даврида яратилган «Академик Ойбек портрети» ўзига хос ўрин тутади. Сиз ёзувчи портретини ишлашингиз туртки бўлган сабаблар борми?

— Ойбекнинг иккита портретини ишлаганман, биринчиси унчалик яхши чиқмаган. Ўша дастлабки портретни Рассомлар уюшмаси буюртмасига биноан чизганман. Ойбек Давлат мукофоти соҳиби бўлганда Рассомлар уюшмасида ёзувчини табриклаш маросими ўтказилганди. Ўшанда мен унга портретни тақдим этганман. Ҳозир у портрет Ойбекнинг уй-музейида турибди. Ана ўша рангтасвирни ишлаганимда ёзувчининг ёниқ, тиниқ кўзлари илк бор менинг эътиборимни тортган эди. Шунинг учун у иккинчи анча кўп вақт сарф қилиб ишланган асосий асаримни яратишимга туртки, сабаб бўлган.

— Ойбек домланинг тасвирий санъатга, умуман у кишининг портретини ишлашингизга муносабатлари қандай бўлганди? Ёзувчини устахонангизга таклиф этиб, бевосита ўзларидан қараб тасвирлаганмисиз?

— Портретни Ойбекнинг ўз уйида ишлаганман. У кезларда устахонам йўқ эди. Ҳамма тасвирга туширилажак кишиларнинг суратларини хонадонларига бориб, бевосита тўғридан-тўғри қаҳрамоним қиёфасига қараб чизар эдим. Ойбекнинг рафиқаси асли туркистонлик эди. Биз ёшликда у билан бир мактабда ўқиганмиз. Ўша болалик пайтларимиз ҳазиллашиб, уни «Зарифа тўти» деб чақирар эдим. Болалар кулишар эди. Чунки туркистонликлар қизларни шундай деб аташарди. У тасвирий санъатга анча қобилиятли эди. Ишлаган кўпгина ранг-тасвир лавҳалари бундан яққол далолат бериб туради. Аммо, у кейинчалик кимё илмига қизиқиб, олима бўлиб етишди. Агар тасвирий санъат йўлидан кетганда эди, биринчи ажойиб ўзбек аёл рассоми бўлиб етишган бўлур эди. Ҳозир ҳам аёллардан олималар бор, аммо рассомлар йўқ даражада.

— Портретни ишлаш жараёнида ёзувчи билан бевосита суҳбатлашиб, фикрлашиб турган бўлсангиз керак?

— Ойбекнинг портретини ишлай бошлаганимда берган дастлабки саволлари «Ичкилик ичасизми? Уйланганмисиз?» каби сўзлардангина иборат бўлган. У кўпинча ўзи ёзаётган китобларининг қаҳрамонлари образига кириб, ўзи билан ўзи гаплашар эди. Ёзувчи билан дилдан суҳбат қурмаган бўлсамда, иш давомида унинг ўзини тутиши, руҳиятидан юрагининг беғубор, тоза эканлигини ҳис этганман.

— Ойбек портрети битган кезларда ҳамкасбларингиз ҳам ўз муносабатларини билдирган, муҳокама қилган бўлсалар керак?

— Портретни ишлаб тугатганимдан сўнг Рассомлар уюшмасида ҳамкасбларга кўрсатганман. Шунда Н. Карахан «Ойбек худди тирикдек, фақат унинг киприкларини ишламабсиз, холос» деб айтган эди. Кўриниб турибдики рассомнинг ютуғини, муваффақиятини ва камчилигини ўзи ҳам ижодкор бўлган кишигина теран англайди ва топади...

— Ойбек портретини яратишдан аввалроқ бирор бошқа ёзувчими, ё шоирнинг сиймосини ишлашни мўлжаллаганмисиз?

— Самарқандда 1931 йилда, тоғамнинг уйида «Ўтган кунлар»ни мутолаа қилганимиз кечагидек ёдимда турибди. Айниқса, Отабекнинг бир йўла учта душманга бас келиб, курашгани, зўр чиққани воқеаси ўқилганда жуда таъсирланганман. Ойбек портретини яратган пайтларимда, агар Абдулла Қодирий бўлганда эди, аввал у кишининг олдиларига борган, ўша табаррук зотнинг сиймосининг рангтасвирини албатта чизган бўлар эдим.

Абдулҳақ аканинг айтишича, у кишида ёзувчиликка хос бўлган характерлар ҳам мужассам. Шундан бўлса керак, мусаввир адабий-бадиий сўзнинг қудрати нақадар кучли таъсирга эга эканлигини алоҳида таъкидлаб гапирадилар. Талаффузлари дона-дона, серфикр ва ниммаъноларга бой. «Гапиргандан кўра, қулоқ сола билиш керак. Суҳбатнинг қаймоғини ҳамма ҳам «сузиб бера олмайди», дейди мусаввир... Бир киши ҳақида гап кетганда Абдулҳақ ака: «Туяни ютса ҳам, думини кўрсатмайди» деганларида, уни эшитган Ойбек: «Бундай халқона ибораларни баъзан ёзувчилар ҳам билмайди-ку, унинг топиб айтганини қаранг!» деган экан. Устоз руҳидаги илоҳий куч-қувват, жаъмики қобилият — неъматлар мажмуасига интилганларга, яратганнинг севган бандаларигагина инъом этилади. Бу қудратнинг инъикоси Ойбек сувратида ўз аксини топган.

Баҳром ТОЖИЕВ,
Ўзбекистон Журналистлар уюшмасининг аъзоси, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институти рангтасвир кафедрасининг катта ўқитувчиси.

Мустақиллик мевалари

ИЛМГА ЧОРЛОВЧИ РИСОЛА

Янги фарзандни парваришлаб вояга етказишнинг ўзига хос масъулияти, машаққатлари бўлгани каби олимликнинг ҳам оғир, аммо ниҳоятда завқли заҳматлари йўқ эмас. Ахир илмда янги қўриқ очиш, бирор бир муҳим масалада фикрлар тизимидан янги илмий хулосалар чиқариш, ғоялар туркумларини нурлантиришнинг ўзи бўладими? Норбой Ортиқовнинг Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси «Фан» нашриётида босилиб чиққан «Таълим ва Ислом: ёшларни тарбиялашдаги муаммолар ва ечимлар» номли илмий педагогик рисоласини ўқиб чиққанимда дилимдан шундай фикрлар кечди.

Бу китобда муаллиф ёш авлодни камол топтиришдек долзарб муаммони ҳал этишда таълим ва Исломнинг ўрни ва ролини атрофлича кўрсатиб беришга ҳаракат қилган. Илмий рисолада асосан халқ таълимининг ҳозирги аҳволи, ривожланиш истиқболлари, маънавий-маърифий қадриятлар ва миллий истиқбол мафкураси, миллий мактаб муаммолари ҳамда мактаб — оила— маҳалла тизими уйғун фаолиятининг ёшларга таълим-тарбия беришдаги аҳамияти каби масалалар хусусида қимматли фикрлар, ғоялар, таклифлар баён этилган. Муаллиф бундай муаммоларнинг ечимини ҳозирги таълим тизими ва исломий фалсафалардан излайди.

Мазкур илмий рисола асосан «Истиқлол ва таълим», «Ёшлар тарбияси ҳамманинг иши» деган икки бўлимдан ташкил топган. Китобда мустақил Ўзбекистонда халқ таълимининг аҳволи ва ривожланиш истиқболлари, маънавий-маърифий қадриятлар — ёш авлодни баркамол инсонлар қилиб вояга етказиш омиллари, ахлоқий тарбияни амалга оширишда мактаб ва оиланинг биргаликдаги роли, оила, мактаб ва маҳалла алоқалари, миллий истиқлол, маънавият ва маърифат масалаларини тарбия ва исломий эътиқод билан боғланган ҳолда илмий - амалий хулосалар жамланган.

Китоб муаллифи ёшлар тарбияси ҳақида фикр юритар экан, «Билмоқ — инсоннинг буюк сифати ҳамда маданиятга эришмоқ йўлидир» деб ёзади. Айни пайтда олим шундай деб ёзади: «Илм—билим бирон нарсанинг бор-йўқлиги 90 фоиз далил билан исботланса бу билимдир. Билимнинг маъносини англаш демакдир. Бу даражага етмоқ учун тўрт нарса лозимдир; ақл, фикр, тажриба, натижа. Булардан ҳосил бўлган ҳақиқат билимдир. Табиат, физика, ҳисоб илмлари шу жумлага мансубдир».

Олим таълим ва Ислом ҳақидаги тадқиқотларни изчил давом эттириб, араб-мусулмон шарқида яшаб ижод этган, Ўрта ва Яқин шарқдаги, Қрим, Уфа ва Қозон ҳамда Озарбайжондаги қардошлар — Саид Асадхон, Жалолиддин Афғоний, Бутуро-ал Бўстоний, Журжи Зайдон, Муҳаммад Абду, Муҳаммад Кавокибий, Жавоҳ Ҳусайнзода, Имом Ризоуддин ибн Фахриддин ва бошқалар номи билан боғлиқ бўлган диний-маърифий қарашлар, энг аввало Қуръони Карим, Ҳадислар ва тариқат илмлари намояндалари асарларидан кенг фойдаланган. Уларнинг таълим ҳақидаги қарашларини давримиз нуқтаи назаридан таҳлил қилади, уларни ҳозирги авлоднинг мулкига айлантиришни талқин этади. Муаллиф таъкидлаганидек бу илмий рисола ўзини ёш авлод таълим-тарбиясига дахлдор деб билган маориф ходимининг иш фаолиятида муҳим дастуриламал бўлиб хизмат қилади.

Ашурали АҲМАД.

Ҳамза туманидаги Йўлдош Охунбобоев маҳалласи фуқароларининг шу кунлардаги қувончи чексиз. Улар кўп вақтлардан буён орзу қилиб келаётган маҳалла чойхонаси куни кеча тўлиқ қуриб битказилиб, фойдаланишга топширилди.

— Чойхонамизнинг номини «Оқ уй» деб номладик, — дейди маҳалла оқсоқоли Боқижон Тўлаганов. — Бу ерда фақат оқсоқоллар, фахрийлар чой ичибгина қолмай маҳалланинг барча тадбирлари ўтказилади. Маҳалламиз аҳли турли миллат вакилларидан иборат бўлишига қарамай, барча ишларни бамаслаҳат амалга оширамиз. Мана шу чойхонанинг

Суратли ахборот

ХУШБЎЙ ЧОЙГА МАРҲАМАТ

бунёд ишларини ҳам фуқароларимизнинг ўз ташаббуслари ва ўзлари уюштирган ҳашарлар билан битказдик. Энди бу ер маҳалла гузарига айланади.

Чойхонанинг очилишига бағишланган тадбирда туман бадиий ҳаваскорлари ва бошқа санъаткорлар ўзларининг куй-қўшиқлари билан завқ бахш этишди. Яқинлашиб келаётган Ғалаба байрами муносабати билан ҳаётдан кўз юмганлар хотирланиб, уруш иштирокчиларидан бири Николай Казанцевга «Жасорат» медали топширилди.

Умуман олганда маҳаллада ҳозирги кунда қарилик гаштини сураётган уруш қатнашчиларидан 24 нафарига «Жасорат», уруш ортида меҳнат қилган фахрийлардан 3 нафарига «Шуҳрат» медаллари топширишга ҳозирлик кўрилмоқда. Улар бу медалларни байрам арафасида олишади.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

СУРАТЛАРДА: чойхонанинг очилишига бағишланган тадбирдан лавҳалар.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Раҳмдил ва мурувватли бўлайлик

МЕҲРИБОНЛИК УЙИ

Ҳеч кимнинг бошига етимликни солмасин. Янги инсон дунёга келар экан, аввало унинг бошини силайдиган, эркалайдиган, оқ сут бериб, ювиб-тарайдиган онаси, тўғри йўлга соладиган, ош-нон топиб едирадиган отаси бўлсин. Болаликнинг бахти ҳам, тахти ҳам шунда. Таъбир жоиз бўлса, болалик — киши умрининг чаманзори, ундан жажжи болакайлар турфа гуллар теришсин... Болалар уйида кечадиган болалик ҳеч кимнинг бошига тушмасин. Бу ерга турлича қисматлар билан келиб қолган мурғак қалблар илтижоси, нола-ю афғони юракларимизни эзиб юборади. Шукрки, болалар уйи бизда давлат муассасаси сифатида тан олинган ва тўлиқ давлат таъминотида.

Кейинги пайтларда тилимизга «Меҳрибонлик уйи» деган ибора кириб келди. Болалар уйининг янгича номи. Буни ўзгартириш ҳақида республика халқ таълими вазирлигида узоқ вақт тортишувлар, баҳслар бўлди. Ниҳоят, ана шу ном мувофиқ деб топилди. Етим болалар ва ота-онасининг раҳнамолигидан айрилган болаларни руҳан қўллаб-қувватлаш, халқимизга хос хислатлар — меҳрибонлик, болажонлик, олийҳимматликка ҳам бу бир ишора бўлди.»Болалар уйи» деганда қандайдир тушкунлик, аламзадалик кайфияти сезиларди. «Меҳрибонлик уйи» иборасида эса аксинча, кўтаринкилик ҳисси бор.

Ҳозирги вақтда жумҳуриятимизда 28 та меҳрибонлик уйлари мавжуд бўлиб, уларда 3287 нафар етим ва ота-онасининг раҳнамолигидан маҳрум бўлган болалар тарбияланмоқда. Шулардан бештаси Тошкент шаҳрида жойлашган бўлиб, улар 630 нафарга яқин болаларни ўз бағрига олган.

Бозор иқтисодиётига ўтиш даври қийинчиликларига қарамай, давлатимиз боқувчисиз қолган гўдакларнинг устини бут, қорнини тўқ, кўнглини чоғ этишга катта аҳамият бермоқда. Буни фақат инсонпарварлик сиёсати дейиш мумкин.

Яқинда Вазирлар Маҳкамаси қарори билан тасдиқланган «Меҳрибонлик уйи тўғрисида Низом» муҳим давлат аҳамиятига молик ҳужжат бўлди. Низом етим болаларнинг турмушида ва келгусида ишга жойлашишлари ёки ўқишни давом эттиришларига тўлиқ давлат раҳнамолигини, ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишни кафолатга олади.

Меҳр-мурувват уйлари кўнгли ўксик бола учун нафақат яшайдиган жой, балки ўқиб, чуқур билим, мукаммал тарбия оладиган маскан бўлиши керак.

Республика халқ таълими вазирлиги интернатлар ва янги турдаги муассасалар бўлимининг бошлиғи Зиёвуддин Жалолиддинов билан суҳбатлашганимизда, у бу соҳага оид кўп нарсаларни ойдинлаштириб берди.

— Ўзбек Қомусида таъкидланишича, бизда 1941 йилга қадар ҳам болалар уйлари бўлган экан. Фақат улар етимхона номи билан юритилган. Иккинчи жаҳон уруши даврида эса Украина, Белоруссия, Болтиқбўйи ва Россиянинг жанг кетаётган жойларидан бошпанасиз ҳамда ота-оналаридан жудо бўлган, яқин қариндошларини йўқотган болалар Ўзбекистонга жўнатилди. Болажон халқимиз қардошларимизнинг болаларини қучоқ очиб кутиб олди. Ўшандан бошлаб бизда болалар уйи таълим-тарбия муассасаси сифатида фаолият кўрсата бошлади.

— Зиёвуддин ака, Низом асосий ҳужжат. Бундай ҳужжат илгари ҳам бор эдими?

— Йўқ. Бундай Низомнинг биринчи марта қабул қилиниши. Тўғрисини айтганда, бу Низом меҳрибонлик уйларининг ўз фаолиятларини тўғри белгилиб олишлари учун йўлланма бўлди.

Шуни ҳам айтиш керакки, турли меҳрибонлик уйлари (мактабгача ва мактаб, мактаб ёшидагилар, алоҳида шарт-шароитга муҳтож) бир-биридан фарқли ва болаларнинг ёш хусусиятларига қараб турли тарбиявий ишлар олиб боришлари керак. Ҳар бир меҳрибонлик уйида ҳомийлик кенгаши тузилиши ҳам Низомда кўрсатиб ўтилган. Бу кенгашга унинг директори раҳбарлик қилади.

Мен яна шуни мамнуният билан қайд қилмоқчиманки, мамлакатимиз мустақилликка эришганлиги натижасида, меҳр-мурувватли кишилар сафи кенгайиши ҳисобига меҳрибонлик уйи сони қисқарди. Шунга яраша тарбияланаётганлар сони ҳам 1-1,2 минг кишига камайди.

Таълим-тарбия-эгизак жараён. Бинобарин, меҳрибонлик уйларидаги тарбия муҳити таълим жараёнига уйғун тарзда шаклланиб бориши керак. Ҳозирги вақтда бу соҳада 1000га яқин педагог ходимлар ва тарбиячилар фаолият кўрсатишяпти. Меҳрибонлик уйлари сиёсий партиялар ҳамда диний ташкилотлардан ҳолидир.Тарбияланувчиларни намунали оилаларнинг фарзандлари каби, умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялаш жуда муҳимдир.

Хуллас, меҳрибонлик уйи чинакам инсоний меҳрнинг, мурувватнинг, барча инсоний хислатларнинг макони бўлсин. Ана шундагина бу ердан жамиятимизга муносиб фарзандлар улғайиб чиқади.

Ҳулкар ТУЙМАНОВА.

НОЗИМА

(Ҳикоя)

Санобарнинг тўйи бўлар экан деган хабар маҳаллада тез тарқалди. Келишган, ақлли, баъманилиги билан барчани ўзига жалб қилган бу қизга ҳамма баробарига бахт тилади, бу хонадонга куёв бўлиб келадиган йигитнинг толеи борлигини ҳавас билан гапирди. Фақатгина Санобарларга ён қўшни бўлган ўн яшар Нозимани бу хабар ўртаб юборди. У хонасига отилиб кирди-да овози борича ҳўнграб-ҳўнграб йиғлади. Қизча Санобарга жуда ҳам боғланганди. Нозима мактабдан қайтиши билан қўшни ҳовлига отилиб чиқар, юмуш билан овора Санобарнинг ёнидан жилмай бидирлаб аллансарсаларни айтиб берарди. Санобар ҳам уни завқ билан тинглаб, ҳар бир саволига эринмай жавоб берар, уй ишларини тезда тугатиб, қизчани ёнига олар ва у билан суҳбатлашиб ўтиришни яхши кўрарди. Қанчадан қанча эртак, қизиқ-қизиқ ҳикояларни Нозима Санобар опасидан эшитарди...

Тўй куни яқинлашарди. Нозима Санобарларникидан чиқмай қўйди. Онаси Баҳрихон тун яримлаб қолган пайтларда қизчасини алдаб-сулдаб уйга олиб чиқар, Нозима эса ўрнига ётиб алламаҳалгача йиғлаб-йиғлаб, охири ухлаб қоларди. Тушларида эса фақат бўлажак тўйни кўрарди. Тушида Санобар опасининг янги тикилган оппоқ кўйлагининг этагига ёпишиб ҳеч қаерга жилдирмасди.

Ниҳоят, тўй куни ҳам келди. Нозима эса ичкарида кийим-кечак, келинларга хос тайёргарликлар билан машғул Санобарнинг ёнидан кетмай, хонанинг бир чеккасида ундан кўзларини узмай ўтирарди. Санобар эса уни худди эсидан чиқаргандек дугоналари билан алла- нарсалар ҳақида гаплашар, гоҳ кулар, гоҳ ўтирган жойида хаёл суриб кетар, кейин яна сандиқ устида тахланиб турган сарполарни кўздан кечириб, ичидан дугоналари маслаҳат қилган нарсаларни бирмабир олиб негадир яна бошқатдан тахларди. Нозима эса Санобарга тикилганича унинг хурсандлигига ҳайрон бўлар, Санобар опам мен бу ерда битта ўзим қолиб кетишимни ўйламасмикинлар? — деб ўксирди. Санобар унга илгариларидек эътибор қилмаётганидан ўкириб йиғлаб юборгиси келарди. Шу дамда унинг юракчасини Санобар опасини олиб кетмоқчи бўлган одамга нисбатан нафрат қамрай бошларди. У куёв аталмиш кишини ёмон кўриб кетди.

Тўй ўтди. Нозима индамас бўлиб қолди. Мактабдан қайтгач, китоб-дафтарларини қўярди-да, секингина қўшни ҳовлига чиқиб кетар, Санобарнинг хонасига кириб ўтирарди. Энди бошқача жиҳозланган бу хона унга батамом бегонадай туюларди ва у қалқиб чиққан соғинч ёшларини яшириб уйига қайтарди. Бир куни аяси Баҳрихон Санобар эри билан меҳмонга келганини айтиб қолди. Нозима апил-тапил мактаб кийимларини ечди-да, жавондан энг чиройли кўйлагини танлаб кийди. Сочини тараб қўшни ҳовлига чиқди. Худди тўй пайтидагидек файз кирган ҳовлида Санобар атлас либосда ловуллаб ўтирарди. У Нозиманинг кўзига паридек кўриниб кетди. Нозима эшик олдида бирпас иккиланиб турдида, кейин ўзини Санобарга отди. Ичидан қандайдир қийқириқ отилиб чиқди. Санобар уни бағрига босиб эркалади. Кейин ёнига ўтказиб:

— Мени жуда соғиндингми? — деб сўради.

Нозима «ҳа» маъносини билдириб бошини силкитди ва Санобарга тикилиб «Янада ҳам чиройли бўлиб кетибдилар» деб ўйлади.

— Мен ҳам сени жуда соғиндим, — деди Санобар қизчани бағрига босиб. — Мактабга боряпсанми?

— Ҳа, — кўзини Санобардан узмай жавоб қилди Нозима.

Улар анча суҳбатлашдилар. Нозиманинг эса хаёли ўша Санобар опасини олиб кетган ёмон кишида эди. Нозима уни аланглаб ахтарди ва нарироқда ўтирган бир гуруҳ эркаклар ичида кўриб таниб қолди. Асқаржон оппоқ кўйлакда, ўртоқлари билан суҳбатлашиб ўтирарди. Нозима унга тикилганча кўзларини узолмай қолди. Унинг юрагида қандайдир туғён кўтарилиб, рашк ўртади. Бу одамнинг чиройли юзига, қоп-қора кўзларига қараб, уни Санобар опаси кўпроқ яхши кўришлигини ўйлади. Юракчаси дукиллаб уриб кетди. Санобар унинг куёвга тикилиб қолганлигини сезди-да, эрини ёнига имлаб чақирди. Дик этиб ўрнидан туриб уларнинг ёнига келган куёвига:

— Танишинг, бу Нозимахон, — деди илиқ табассум билан қизчанинг бошини силаркан.

— Ҳа-а?! Сенинг ҳақингда мен жуда кўп эшитдим. Санобар опанг сени кўп гапиради. Бу Нозимахон деган қиз қанақа экан десам, у ростдан ҳам жуда ширин қиз экан-у... Қани танишайлик! — Куёв қўлини ўрнидан аста кўтарилган Нозиманинг елкасига қўйди-да, — менинг исмим Асқаржон, — деди.

— Биламан! — деб юборди Нозима кўзларини унинг кўзларидан узмай. Ўша куни улар узоқ гаплашдилар, бирга ўтириб овқатланишди. Кечга яқин Санобар хайрлашаётиб Нозимани бағрига босиб икки юзидан оҳиста ўпиб қўйдида!

— Меникига боргин, — деди.

— Қачон келасиз? — сўради Нозима, бирдан юраги увишиб кетганини сезиб.

Шу пайт уларнинг ёнига Асқаржон келиб қўлини Нозимага узатди. Нозима ҳам қўлини чўзди. Асқаржон икки букилиб қизнинг жажжи қўлини ўпиб қўйди.

— Яна келинглар, — деб юборди Нозима ялинган оҳангда.

Кунлар ўта берди. Санобар ота-онасиникига тез-тез келиб турар, ҳар келганида Нозимани кўрмай кетмасди. Бир куни Баҳрихон дарс тайёрлаб ўтирган қизига:

— Нозимахон, бугун Санобар опанг бошқа шаҳарга кўчиб кетаётган эмиш, сени ҳам вокзалга олиб чиқишимни сўрабди, — деб қолди.

Нозиманинг юрагида бир нарса узилиб кетгандек бўлди. У ўрнидан туриб китоб-дафтарларини йиғди-да, нима қилишни билмай қолди. Онаси ёпган патирларни сумкага жойларкан:

— Йўл узоқ, ёлиққина патирни еб кетишар, — деб Нозимага қараб қўйди.

Онасининг бу гапи ва хатти-ҳаракати Нозима шу дамгача ишонгиси келмай турган гапнинг ростлигини тасдиқлагандек бўлди. Нозиманинг кўзлари ёшга тўлди. Санобарнинг тўйи ҳақидаги хабар унинг юрагини ўшанда қанчалик ўртаб юборган бўлса, бу гап ҳам шу дамда уни шунчалик эзди...

Кунлар, ойлар, йиллар ўта бошлади. Санобар ота-онасиникига энди тез-тез келолмас, келганда эса байрам бўлиб кетарди. Ҳаммадан кўп Нозима қувонарди. Энди Санобарнинг ёнида қизчаси Лобар ҳам келарди. Нозима уни ўйнатар, юрак-юрагидан яхши кўриб эркалатарди. Лобар чучук тили билан гапирган гапларини тинглаб завқланиб куларди. Уни ҳеч кимга ишонмай, Санобар билан Асқаржонларнинг жўнайдиган кунларигача ўзи қараб, ўзи ардоқларди.

Йиллар ўтиб, Нозима катта бўлган сайин, унинг юрагидаги бу меҳр ҳам катталашгандек бўларди. Нимаики иш қилса у шу ишга Санобар опаси-ю Асқаржон акасининг кўзлари билан қараб, баҳо беришга интиларди. У уларга, уларнинг ҳаётига ҳавас қиларди. Пинҳона ўзига ҳам шундай бахтни тилаб орзуларга чўмиб кетарди.

Нозима келишган, чиройли қиз бўлиб етишди. У ердан, бу ердан совчилар чиқа бошлади. Лекин у билан танишмоқчи бўлган ҳар бир йигитда негадир Асқаржон акасига хос бўлган фазилатларни изларди ва ўхшаш фазилатларни тополмай барчасини рад этарди...

Санобар тўсатдан вафот этибди деган хабар Нозиманинг юрагини чилпарчин қилиб юборди. У Санобарнинг барча яқин қариндошлари қаторида кўмиш маросимига қатнашиш учун жўнаб кетди. Санобарнинг қабрида соатлаб йиғлаб-сиқтаб ўтирди. Туғишган сингил каби аза тутди. Кўзидан ёш аримади. Унинг бу ҳолатини кўрган ота-онаси бир-икки ойлар ўтгач, уни бу алам ва дарддан чалғитиш ниятида тўйини ўтказишди. Отасининг бир дўсти уни қўярда-қўймай келин қилиб олиб кетди. Нозима эри билан аҳил яшади. Лекин улар беш йил ўтгач бефарзандлик туфайли ажрашиб кетдилар. Нозима онасиникига қайтиб келди.

Яна совчилар чиқди. Аммо Нозима иккинчи бор турмушга чиқишни истамади...

Бир куни уларникига Санобарнинг онаси Хайрихон ая чиқди. Нозимани қучоқлаб:

— Сени кўрсам Санобаримни кўргандай бўламан, — деб узоқ йиғлади. Нозима ҳам қўшилишиб йиғлади. Ўша куни Хайрихон ая Баҳрихон ая билан анчагача гаплашиб ўтирди. Нозима дастурхон ёзиб, чой тайёрлади, тушлик овқат қилиб уларга киритди. Ниҳоят, Хайрихон ая «кеч бўлиб қолди» деб уйига чиқиб кетди. Нозима дастурхонни йиға бошлади. Баҳрихон опа Нозимани ёнига ўтказди-да:

— Қизим, сенда гапим бор, — деди.

— Нозимахон, қизим, умринг ўтяпти. Хайрихон аянг бир гап билан чиқибдилар... — она бир зум тўхтаб қолди. Кейин ўзини ўнглаб олдида, гапини давом эттирди, — Санобар опангнинг икки фарзанди етимликда ўсяпти.... Ҳм... Асқаржон... сени сўрабди...

Нозиманинг кўз олди қоронғулашиб, қулоқлари зинғиллаб битиб қолгандек бўлди. Бутун вужудида титроқ турди. Баҳрихон опа қизининг бу аҳволини кўриб қўрқиб кетди, бош-кўзини силади:

— Болам, ахир бунинг ёмон томони йўқ. Тақдир экан, нима қиламиз? Икки бола онасиз ўсяпти, бегона аёл уларга оналик қила олармиди?! Асқаржон ақлли йигит, унинг ёнида бўлишнинг ўзи катта бахт, — сўнг кетидан яна қўшиб қўйди. — Санобархоннинг ҳам руҳи шод бўлармиди...

Онаси бу гапларни айтаркан, Нозима уни тинглаб ҳамон йиғларди. Кўз олдида тўй куни оппоқ либос кийган, чарос кўзларини чақнатиб, ўз бахтидан ўзи маст бўлиб қувончини ичига сиғдиролмай кулиб турган Санобар опаси гавдаланди. Нозима шу дам ўзини хиёнаткордек сезди, ўзидан нафратланиб кетди. Онаси рўмолининг учи билан кўз ёшини артаркан:

— Жоним болам, бу умр савдоси. Яхшилаб ўйлаб кўр. Меҳрлисан, ақллисан. Ўша мўлтираб яшаётган қора кўз етимларни ўйла. Сен уларга ҳақиқий она бўла оласан... — дерди.

Нозима бошини кўтариб, онасининг кўзларига тикилди-да, худди ўзининг йўқ айбини яширмоқчи бўлгандек ва айни замонда онасидан кечирим сўраётгандек:

— Нега мени қўндирмоқчисиз? — деб сўради. Баҳрихон опа бироз каловланиб:

— Асқаржон «Нозимахондан бошқаси болаларимга оналик қилолмайди» деб айтибди... Хайрихон ая ҳам «Нозимахон Санобаримни эслатади. Зора кўнса, набираларим ҳам мендан узоқлашмас эди» деяптилар, — деб ўрнидан турди.

Нозима кўз ёшларини тўхтатолмай йиғлади. Бу ёшлар алам ва армон ёшларими, бахт ёшларими — билиб бўлмасди. «Болалар учун майли», — деб ўйлади ичида

Нодира РАШИДОВА.

ҚАРДОШЛАР УЧРАШГАНДА

Ўзбекистон Республикаси халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий ассоциацияси Қозоғистон Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонаси билан биргаликда Жанубий Қозоғистон вилоятининг таниқли шоираси, Чимкент филармонияси директори Хонбиби Есенқараева билан учрашув ўтказилди.

Учрашувни Ўзбекистон Республикаси халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий ассоциацияси раисининг ўринбосари Насиба Иброҳимова кириш сўзи билан очди. Сўнг Қозоғистон Ёзувчилар уюшмасининг иккинчи котиби Габбас Кабишев ва Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси Жамол Камол шоирани табрикладилар.

Муҳиддин Қориёқубов номидаги Ўзбек Давлат филармониясининг директори, Ўзбекистон халқ ҳофизи Ўлмас Саиджонов ўзининг концерт дастури билан қатнашиб, ҳамкасбини муборакбод этди.

Учрашувда Қозоғистон Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонасининг маданий ишлар бўйича маслаҳатчиси Асен Беспаева, Жанубий Қозоғистон вилояти ҳокимининг ўринбосари Сайловкул Барахова, Ўзбекистоннинг таниқли шоир ва шоиралари, Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитасининг фаоллари ҳамда шоиранинг ёр-дўстлари, ҳамкасблари иштирок этдилар.

Бобур ҲАСАНОВ.

Истиқлол шарофати билан азалий шон-шавкатли анъаналаримиз қайта тикланмоқда. Жумладан спортчиларимиз эришаётган ажойиб ютуқлар ҳам бутун жаҳон аҳлининг эътиборини қозонмоқда. Куни кеча яна бир хушхабар тарқалди: ҳамшаҳримиз, «чарм қўлқоп» устаси, кўпгина халқаро мусобақаларнинг совриндори Артур Григорян жаҳон боксчилар ташкилотининг нуфузли соврини — «қитъалараро олтин камар»ни қўлга киритди. Бу — республикамиз спортига эндигина кириб келаётган янги йўналиш — профессионал боксдаги биринчи йирик ғалабадир. Артур Германиянинг Аххен шаҳрида, Италия профессионал боксчиси Хулио Монтелла билан бўлган учрашувдан сўнг ана шундай муваффақиятга эришди. Биз Артур Григорян билан учрашиб, суҳбатлашдик.

Юртимиз довруғини таратганлар

Артур ГРИГОРЯН:

«МУХЛИСЛАР ИШОНЧИНИ ОҚЛАЙМАН»

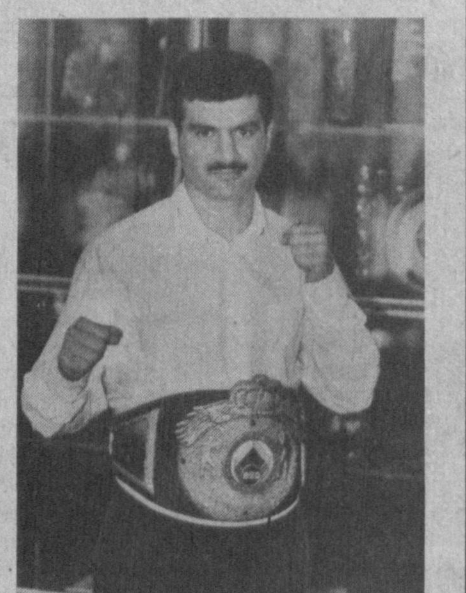

— Артур, ғалаба билан табриклаймиз!

— Раҳмат.

— Профессионал бокс бизда эндигина пайдо бўлмоқда. Жанг оғир бўлмадими?

— Янги соҳада фаолиятини бошлаётган одам одатда ишга катта тайёргарлик ва диққат билан киришади. Менда ҳам худди шундай бўлди. Рақибимга юқори баҳо берган ҳолда, дастлабки раундлардаёқ ташаббусни ўз қўлимга олишга ҳаракат қилдим. Иккинчи раундда уни икки марта нокдаунга учратгач, ўзимга ишончим янада кучайди. Шуни айтиш керакки, Хулио Монтелла 2 марта «олтин камар» соҳиби бўлган эди, ушбу жанг олдидан эса, журналистларга уни учинчи марта ҳам олишга ваъда берган экан. Агар шундай бўлганида Хулио камарнинг доимий эгаси бўлиб қоларди. Шундай қилиб, рақибим анча хотиржам, ғалабага ишончи кучли. 12 раунд жанг қилишимиз керак эди. Бироқ, 7-раундда яна бир марта нокдаун бўлгач, у орқага тисарилиб, қўлини силкитди-да, жангни давом эттиришдан воз кечди.

— Ўша учрашувда бошқа боксчилар ҳам қатнашганмиди?

— Йўқ. Профессионал бокснинг қоидалари ҳаваскорларникидан тубдан фарқ қилади. Барча жисмоний ва руҳий имкониятлар фақатгина битта, лекин оғир, 12 раундлик жангга йўналтирилади. Рақиб — битта, мақсад — ундан ҳам кучлироқ эканлигини исботлаш бўлади. Енгсанг — ҳамма нарса: мутлоқ чемпионлик ҳам, шон-шуҳрат, мукофотлар ҳам сеники. Қоидага кўра, уч ойдан сўнг ғолибни собиқ чемпион ёки янги даъвогар яна жангга чорлаши мумкин.

— Демак, уч ойдан кейин яна рингга чиқаркансиз-да?

— Ҳа.

— Рақибингиз ким бўлиши мумкин?

— Исталган боксчи, масалан, «олтин камар»нинг собиқ эгаси жангга чақириши эҳтимолдан ҳоли эмас. Агар у бўлмаса, янги даъвогар топилади. Бунга журъат этган спортчи эса Европа ёки жаҳоннинг энг кучли боксчиларидан иборат, саралаган ўнликка кирган бўлиши керак.

— Профессионал боксга қачондан бошлаб қизиққансиз?

— Мактабнинг 5-синфида ўқиб юрган пайтимдан, яъни 1978 йилдан буён бокс билан мунтазам шуғулланаман. Шундан буён ҳаваскорлар боксида эришиш мумкин бўлган барча ютуқларни қўлга киритдим. 1992 йилда Барселонада ўтказилган Олимпиада ўйинларида МДҲ терма жамоаси сафида қатнашиб, бир жангда енгилгач, менда профессионал боксга ўтиш истаги пайдо бўлди. Ўтган йили профессионаллар ўртасида Германия чемпионлиги учун бўлган жангда республикамиз номидан рингга чиқиб, ғалаба қозонгач, олдимда катта имкониятлар очилди. Германиялик йирик тадбиркор ва саноатчи Клаус Петер Коль менга менежер ва ҳомийлик қилишни зиммасига олди. Келишувга мувофиқ мен барча жангларга фақат Ўзбекистон байроғи остида чиқаман. Албатта, бу билан жуда фахрланаман, ҳам.

— Катта спортга йўлланма берган биринчи устозингиз ким?

— «Локомотив» кўнгилли спорт жамиятининг бокс зали остонасига илк бор қадам қўйган 1978 йилдан то 1985 йилгача биринчи устозим Л. М. Аҳмаджоновдан сабоқ олдим. Сўнгра армияга чақирилиб, шу ерда Ўзбекистон терма жамоасининг катта мураббийси Владимир Шин раҳбарлигида шуғулландим. Мен эришган барча ютуқларим учун аввало устозларимдан миннатдорман.

— Сизнингча дунёдаги энг кучли боксчи ким?

— Албатта Майк Тайсон-да! У жаҳонда ягона. Менда унинг деярли барча жанглари туширилган видео ёзувлар бор, уларни соатлаб томоша қилиш — жони-дилим. Биласизми, бу азамат барча жангни муддатидан олдин, бунинг устига нокаут билан якунлайди. Шунисига қойилман. Жорж Формэн ҳам ёмон эмас. 46 ёшда чемпионликни қайтариб олишнинг ўзи бўладими?

— Ўзбекистондаги энг кучли боксчилар деб кимларни ҳисоблайсиз?

— Алишер Авазбоев, Наримон Отаев, Дилшод Ёрбековлардан умид катта. Яқинда Германияда ўтказиладиган жаҳон чемпионатида уларнинг ҳеч бўлмаганда бронза медални олишлари учун имкониятлари бор.

— Оқшомхонларни сизнинг оилангиз ҳам қизиқтиради...

— Уйланганман. Иккита қизим бор. Оила аъзоларим эришган ютуқларимдан албатта жуда хурсандлар. Айниқса отам, ўзлари собиқ спортчи бўлганликлари учунми, менинг олдимга ҳам қатъий талаб қўйгандилар: фақат чемпион бўласан, вассалом!

— Профессионал сифатида неча марта рингга чиққансиз?

— 11 та жанг, шундан 7 таси нокаут билан тугаган. Қолганларида очколар ҳисобига ғолиб бўлганман.

— Ҳаммасида ғалаба эканда?

— Профессионал бокснинг қоидаси шундай. Ҳар бир жанг катта маблағлар эвазига бўлиши мумкин. Мабодо бирорта жангда енгилсангиз, менежернинг сизга бўлган ишончи сўниши мумкин. Ғалаба бўлган тақдирда эса, боя айтганимдай, ҳамма нарса сизга бағишланади.

— Ўзбекчада жуда чиройли гапираяпсиз. Қандай ўргангансиз?

— 1967 йили Тошкентда, Эски шаҳарнинг Чиғатой дарвоза маҳалласида туғилганман. Умуман, болаликдан бу бағри кенг, очиқ кўнгил халқнинг орасида ўсиб, ўзбекчани тўлиқ ўрганиб олганлигимнинг ажабланарли жойи йўқ деб ўйлайман. Арман ва рус тилларидан ташқари немисчада ҳам бемалол сўзлашаман.

— Ўзбекистонда профессионал бокснинг келажагини қандай тасаввур этасиз?

— Албатта, юртимизда бу спортга қизиқиш жуда кучли. Аммо ҳозирданоқ дарҳол профессионал бокс клубларини очишни сал эртароқ деб ҳисоблайман. Чунки, соф америкача спорт тури ҳисобланган профессионал бокс бўйича ҳали бизда тажрибали мураббийлар йўқ. Бундан ташқари, бу спорт энг «қимматбаҳо» турлардан ҳисобланади, яъни жанглар жуда катта маблағ эвазига уюштирилади. Бу ҳам биз учун аста-секинлик билан эришиладиган жараёндир. Битта умид — ҳозирги истеъдодли «чарм қўлқоп» усталаримиз чет эллардаги машҳур клублардан сабоқ олиб қайтишса, бизда ҳам кўтарилиш бошланади. Бу менинг фикрим, албатта.

— Келгусидаги режаларингиз қандай?

— Энг аввало «қитъалараро олтин камар» Ўзбекистонда қолиши учун қўлдан келган ҳамма ишни қиламан. Барча мухлисларнинг улкан ишончларини оқлашга ҳаракат қиламан.

Суҳбатдош
Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.

Савол сиздан — жавоб биздан

ОПА-СИНГИЛЛАР

Шахмат тарихида Нана Гаприндашвили, Майя Чибурданидзе, Алла Кушнир сингари «шатранж малика»ларини эшитганмиз. Ужгород яқинидаги Велок шаҳарчасида уч опа-сингил шахматчилар бор экан... Улар ҳақида билишни истардик.

Муножат УМАРОВА, уй бекаси.

Опа-сингил Полгарлар ҳақида Санк-Петербургда бўлиб ўтган даъвогарлар учрашувидан кейин баралла гапира бошлашди. Ўшанда Сюзанна (уни эркалатиб Жужа ҳам дейишади) Майя Чибурданидзе устидан 5,5:1,5 ҳисобида ғалаба қозонганди. Жужага эмас, унинг ажойиб оиласига ҳам ҳамма ҳавас билан қараган эди.

Ушбу оиланинг пайдо бўлиши ҳам қизиқ. Клара Альбертгернинг ота-онаси қизларига Будапештдаги журналлардан бири билан ёзишмалар олиб боришни маслаҳат беришади. (Велок чегара шаҳарчаси бўлиб, у ерда венгерлар яшашади). Ҳам танишиб олади, ҳам венгер тилини пухта ўрганади. Шу тариқа Клара Ласло исмли ўсмир билан танишади. Охири бу ёзишма 1965 йилда Будапештда учрашув билан, сўнгра оила қуриш билан ниҳояланади.

Ласло ва Клара олти фарзанд кўришни орзу қилишади. Орзу 50 фоиз ушалади: улар уч қизлик бўлишади.

Қизлар ҳам жуда ажойиб чиқиб қолишди. Сюзанна шахматга берилди. У фақат ўғил болаларга қарши ўйнарди. У тренери гроссмейстер Ласло Сабонинг ишончини оқлади.

Ўзбекларда «Катта арава қайси йўлдан юрса, кичиги ҳам шундан юради» деган ибратли нақл бор. Сюзаннанинг сингиллари ҳам унинг изидан кетди. Юдит Полгар ҳам шахмат бобида унча-мунчага бўш келмайдиганлардан. София Полгар ҳам опаси Сюзаннанинг ашаддий ишқибози: биронта ўйинни қолдирмайди. Ҳатто маслаҳат ҳам бериб туради.

Опа-сингиллар репетитор ёрдамида ўрта мактабни тугатишди: имтиҳонларни экстерн йўли билан топширишди. Жуда аъло бўлмаса ҳам қобилиятларини тўла намойиш этишди.

Санкт-Петербургдаги даъвогарлар баҳсидан кейин Майя Чибурданидзе ютқизганига қарамай, қизларнинг онаси Клара Полгарни қучиб, шундай илиқ сўзларни айтдики, бу сўзларни бизнингча барча оналар эшитишни орзу қилишса керак. Клара ҳали ҳам Майянинг илиқ сўзларини эслаб, унинг мардлигига қойил қолиб юради.

Опа-сингил Полгарлар ҳамма қизларга ўхшаб дўконма-дўкон юришни, харид қилишни хуш кўришади. Мусиқа уларнинг жону дили. Ажойиб уй бекаси бўлиши учун уларни онаси Клара Полгар тарбиялаган.

Яқинда Сюзанна Полгар исроиллик Коби Шугиман номли муҳандис билан турмуш қурди. У ошхонадаги вазифаларини ўринлатади, уй-рўзғор юмушларини бажаради, сўнгра шахмат тахтаси ёнида ўтириб, янги уфқлар сари йўл очиш учун тайёрланади.

Бахтли ота-она бўлмиш Ласло ва Клара Полгарларнинг қизлари Сюзанна, Юдит, Софиялар шахмат чўққисига эришишига бугун ҳеч ким шубҳа қилмайди. Лекин қайси бири бу чўққини биринчи бўлиб забт этаркан?

АББАТ ҲАЁТДА ЯШАГАН ЭКАН

Александр Дюманинг «Граф Монте-Кристо» романида аббат Фариа ҳақида ҳар хил гаплар юради. Айтишларича у ҳаётда яшаб ўтган олим экан. Шу ростми?

Қаҳрамон БОТИРОВ, қурувчи.

Чиндан ҳам Дюманинг романида авлиё Фариа образи бор. У ўзининг ўткир ақли, тадбиркорлиги, энг муҳими топқирлиги билан китобхонни ўзига ром этади. Қамоқдош дўсти Эдмон Дантесга бир олам бойлик ваъда қилиб, ўзи боқий дунёга сафар қилади.

Аббат Фариа ҳақида сўзлашдан аввал гапни гипноздан бошласак. Гипноз нималигини ҳамма билади. Ушбу сирли сўз, сирли ҳолатни ҳар ким ҳар хил шарҳлайди, тушунади. Лекин биринчи гипноз сеансларини ким олиб борган экан? Бу шараф португалиялик аббат ва олим Жозе Кастадио де Фарианинг чекига тушади.

Дюманинг романидаги Иф қалъасида абадий қамоққа ҳукм этилган Дантеснинг аҳволининг тасвири барчамизнинг қалбимизни ларзага солгани шубҳасиз. Унга ана шундай оғир дамларда қўшни хонадаги яна бир абадий тутқун — аббат Фариа ёрдамга келади. У ўзининг ҳисоб-китоби билан Дантес ётган хонага ер ости йўли билан кириб келади. Унга тасалли беради, бу ердан қочиб кетиш мумкинлигини айтиб, уни хотиржам қилади. Дюма китобидаги Фариа Парижда илк бор гипноз сеансларини берган, ҳаётда яшаб ўтган аббат Фариянинг айнан ўзидир.

Фариа 1756 йилда Ҳиндистондаги Гоа шаҳрида — Португалиянинг мустамлакасида руҳоний оиласида туғилади. 15 ёшга тўлганида отаси билан Португалияга келади. У ердан Римга ўқишга жўнайди. Ўқиб, теология доктори ва руҳоний даражасини олади. Марселда муаллимлик қилади. Франциянинг пойтахтига келади. У айнан шу ерда руҳий илмлар билан шуғуллана бошлайди. Фариа жаҳонда биринчи бўлиб гипноз ҳолатини аниқлади. Унинг келиб чиқишини асослашга ҳаракат қилди. Гипнозга ҳар ким ҳам берилавермаслиги, турли кишиларга у турлича таъсир этишини исботлади.

Аббат Фариaнинг Парижда ўтказган гипноз сеанслари одамларни ҳайратга солди. Фариа гипноз бобидаги ишларини узоқ давом эттира олмади. У алдоқчи деб эълон қилинди. «Қора афсунгар» номини олди. Ҳеч ким тушунмаган, ўз илмининг сирини очолмаган Фариа ҳаётини қашшоқликда тугатди. Умрининг охирги йилларида аёллар ибодатхонасида руҳоний бўлди. У 63 ёшида гипноз ҳақидаги китобининг биринчи жилдини ёзиб тугатгач, вафот этди. Аббат Фариaнинг ҳаёт, қисмати Александр Дюмага илҳом бахш этиб, ажойиб асар яратди.

Орадан ўтган икки асрда аббат Фариа асос солган гипноз илми билан кўплаб олимлар шуғулланди. Ҳозир гипноз жаҳонга кенг тарқалганини таъкидлашнинг ҳожати йўқ. Гипноз билан қўрқув, уйқусизлик, чекиш, гиёвандлик, пиянисталик каби иллатлар даволаняпти. Аббат Фариага эса Гоа вилоятининг бош шаҳри Панажида ҳайкал ўрнатилган. Бу унга иккинчи ҳайкал десак тўғри бўлади. Аббатга ажойиб ҳайкални эса Александр Дюма «Граф Монте Кристо» романида қўйди.

Толиб САЪДУЛЛАЕВ тайёрлади.

Билиб қўйган яхши

ОБ-ҲАВОНИ БАШОРАТ ҚИЛАСИЗМИ?

Булутлар ўнқир-чўнқир шаклга кирса, ёмғир қисқа ёғиб ўтади.

***

Булутлар кулранг бўлиб пастроқда сузиб юрса, ҳавонинг «қовоқ уйиши» чўзилади.

***

Қуёш қизариб ботса, кучли-шамол эсади, ёмғир ёғиш эҳтимоли ҳам бор.

***

Оч зангори булутлар илиқлик ва ёмғир келтиради.

***

Кузда оқ қайиннинг барглари заранг ёки қандоғоч дарахти баргларидан эртароқ тўкилса, ёз қуруқ келади. Аксинча қандағоч барглари оқ қайинникидан эрта тўкилса, ёз ёмғирли ўтади.

***

Оқ қайиндан кўп суюқлик томса ҳам ёз ёмғирли ўтади.

***

Заранг дарахтининг кўп суюқлик ажратиши куннинг илишидан дарақдир.

***

Кундузи иссиқ, кечаси совуқ бўлиши эртанинг об-ҳавоси яхши келишига ишорадир.

***

Асалари барвақт кўринса кўклам эрта ва илиқ келади.

Мирзо Улуғбек туманидаги Улуғбек шаҳарчасида жойлашган 286-мактабда физика, математика ва инглиз тилини чуқур ўргатувчи коллеж ташкил этилган. Бу ерда мактаб жамоасига Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ядро физикаси институтининг илмий ходимлари яқиндан кўмак бермоқда.

СУРАТДА: институт илмий ходими, физика-математика фанлари номзоди Эркин Расулов 9 «г» синф ўқувчиси Нилуфар Усмонова билимини амалиётда синамоқда.

Виктор Багаев олган сурат.

ШИНГИЛ ТАБАССУМ

— Сизнинг рекламангизда ёзилишича, меҳмонхона шоҳбекатдан беш дақиқалик йўлда жойлашган. Мен эса роппа-роса ярим соат юрдим-ку!

— Жаноб, — кечирим сўради меҳмонхона маъмури, — биз пиёдаларни назарда тутмаганмиз.

***

Балиқ тутаётган кишининг қилиқларини ўтиб кетаётган йўловчи ҳайрат билан кузатарди. Балиқчи катта чўртан тутиб олиб, яна сувга улоқтирди. Иккинчи бор ундан ҳам катта хонбалиқ тутиб олди. Уни ҳам қайта сувга улоқтирди. Ниҳоят ўртача зоғора балиқ тутиб олди. Хурсанд бўлиб идишга ташлади.

— Ҳей, нима қиляпсиз? — деди йўловчи ўзини тутолмай, — иккита катта балиқни ташлаб юбориб, олганингизни қаранг. Тағин суюнасиз-а!

— Э, уйимдаги қозоним кичкина-да!

***

— Мушук терисидан қилинган пўстин жуда ажойиб экан. Айтинг-чи, у ёмғирда ивиб расвоси чиқиб кетмайдими?

— Хоним, — деди эҳтиром билан сотувчи, — бирон марта шамсия тутиб юрган мушукни кўрганмисиз?

Тоҳир МАҲКАМОВ тайёрлади.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА БИЛДИРУВЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ВА ТУРКИЯ ЖУМҲУРИЯТЛАРИ ҲАМКОРЛИГИДА ОЧИЛГАН

ТОШКЕНТ ТЕХНИК ЛИЦЕЙИ

Тошкент шаҳрида яшовчи ўғил болаларни қуйидаги мутахассисликлар бўйича ЎҚИШГА қабул қилади:

1. ЭЛЕКТРОН ҲИСОБЛАШ МАШИНАЛАРИ ОПЕРАТОРИ
2. КОМПЮТЕРНИ ЙИҒУВЧИ ВА СОЗЛОВЧИ
3. ЗАМОНАВИЙ ЖИҲОЗЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ ДУРАДГОР

Лицейга 1995 йилда 9-синф ни битирадиган, баҳоси 4 ва 5 бўлган ўқувчилар имтиҳон билан қабул қилинади.
ДАРСЛАР ЎЗБЕК, ТУРК, ИНГЛИЗ ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.
Лицей ўқувчилари ўқиш даврида иссиқ овкат ва кийим-бош билан таъминланадилар.
Лицейни битирган ўқувчилар ўз хоҳишига биноан мутахассисликлари бўйича ишга жойлашиши ёки университетларда ўқишни давом эттириши мумкин.
Имтиҳонга кириш учун керак бўладиган ҳужжатлар:

1. Ариза
2. Иккита фотосурат (3х4)
3. 9-синфни битирганлиги ҳақидаги гувоҳномаси
4. Туғилганлик ҳақидаги гувоҳноманинг нусхаси

Ариза формалари техник лицейдан олинади

ИМТИҲОН КУНЛАРИ: 15 - 16 - Май.

ТЕЛЕФОНЛАР: 91 33 94 - 93 00 09

Тошкент техник лицейи манзилгоҳи: Тошкент шаҳар, Хамза ноҳияси, Оқдарё кўча 122-уй.

Автобуслар: 26,161,15 "ЖАМИЛА" магазини бекати
7,55,68,37,52 "ЁҒ - МОЙ КОМБИНАТИ" бекати (МАСЛОЖИРКОМБИНАТ)

Диққат!
Техник лицейга кириш имтиҳонидан энг юқори балл олган ўқувчига компьютер совға қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги
Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИ ИЧКИ ҚЎШИНЛАР БОШҚАРМАСИНИНГ 75 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНАДИ.
ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА 13, 14 май соат 18.00 да
«КУЛГИ ВА ҚЎШИҚ КЕЧАСИ»
ҚАТНАШАДИЛАР:
Сўз устаси, киноактёр МИРЗАБЕК ХОЛМЕДОВ
ва
«МИРЗО» ҚИЗИҚЧИЛАР ТЕАТРИ
Тошкент вилояти Ёшлар Иттифоқининг совриндори, хушовоз хонанда
ИСМОИЛЖОН ГУЛОМОВ
Чипталар Халқлар дўстлиги саройи кассаларида сотилмоқда.
Маълумот учун телефонлар: 45-07-65, 45-92-51.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БУХГАЛТЕРЛАР ВА АУДИТОРЛАР АССОЦИАЦИЯСИ
бошловчи, бухгалтерлар,
лицензияли аудиторлар,
чет эл, қўшма, кичик корхоналар учун бош бухгалтерлар,
молия директорлари
ДОИМИЙ КУРСЛАРИГА ҚАБУЛНИ ДАВОМ ЭТТИРМОҚДА
Ўзбекистон Республикасида бухгалтерия ҳисобида ислоҳот ўтказилаётгани муносабати билан
Ассоциация корхоналари сарф-харажатлар тўғрисидаги янги услуб низомига оид адабиётлар билан таъминлайди, ҳисоб-китоб ва назорат ходимларини янги низом бўйича ишлашга ўргатиш учун кўчма семинарлар ўтказади.
Ҳисоб-китоб ва назорат ходимларининг касб муҳофазасини ошириш мақсадида Ассоциация қуйидагиларни ўтказади:
Ўзбекистон Республикасининг молия-хуқуқ қонунчилигидаги ўзгаришлар ҳақида ахборотлар билан таъминлаш бўйича корхоналарга абонентлик хизмати кўрсатади;
АССОЦИАЦИЯ аъзолари учун барча масалалар бўйича ҳар ҳафтанинг жума куни соат 15.00 дан амалий-маслаҳат семинарларини бепул ўтказади.
Мурожаат учун манзилгоҳ: Ниёзбек йўли кўчаси, 62-уй.
Телефонлар: 34-01-87, 35-72-51.

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ
«ТОШИССИҚКОММУНҚУВВАТИ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ
(иссиқлик тармоқларидан фойдаланиш ва таъмирлаш бўйича)
қуйидаги ишчи мутахассисликлари бўйича
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:
5 разрядли газ-электр пайвандчи,
5 разраядли иссиқлик тармоқларини таъмирлаш ва хизмат кўрсатиш бўйича чилангар,
иссиқлик пунктларига хизмат кўрсатиш бўйича чилангар,
4 разрядли электр чилангар.
ИШ ҲАҚИ КАФОЛАТЛАНГАН.
Юқорида кўрсатилган мутахассисликларга эга бўлмаган, лекин эгаллашни хоҳлаган шахслар ҳам таклиф этилади.
БИРЛАШМАДА ЎҚУВ-МЕТОДИК МАРКАЗ БОР.
Бошқа шаҳарлик бўйдоқларга эркаклар ётоқхонасидан жой берилади.
Бирлашма ишчилари дам олиш уйи, болалар лагерлари, санаторийларга йўлланмалар билан таъминланадилар.
Манзилгоҳ: Тошкент шаҳри, Бобур кўчаси, 54, 1-қават, кадрлар бўлими, телефон 55-88-91.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ТАШКИЛОТЛАРИ ВА РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!
Алоқа хизмати тўловларини акцепсиз ҳисоб-китоб қилиш тизими бекор қилинганлиги сабабли барча ташкилотларнинг вакиллари шаҳарлараро ва халқаро телефон алоқалари тўлови учун шартнома бланкалари ва тўлов ҳужжатларини олиш учун тез фурсатда қуйидаги манзилга мурожаат қилишлари керак: Тарас Шевченко кўчаси, 17.
Маълумот учун телефонлар: 54-82-80, 54-29-56, 32-22-41.
ТОШКЕНТ ТЕЛЕФОН АЛОҚА ВА РАДИОЛАШТИРИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ.

Яккасарой тумани ҳокимлиги Яккасарой тумани ҳокимининг ўринбосари

Шухрат Тоирович АКБАРОВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия билдиради.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича ~ 56-54-68, 32-56-66.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Буюртма Г—0198 •Босмага бериш вақти 11.30. Тираж—11918 1 2 3 4 5 6.